

KAIP ELGTIS SU KOMUNISTAIS

GRIEZTESNĖS PASKUTINIŲ DIENŲ JAV PRIEMONĖS VIETNAME NEDAVĖ TOKIŲ REZULTATŲ, KOKIŲ ĮVAIRUS POLITINIAI KOMENTATORIAI TIKEJOSI. — SOVIETŲ-RAUD. KINIEČIŲ SANTYKIAI NE TIK NEPAGERĖJO, BET DAR DAUGIAU SUGEDO. — J. F. KENNAN PRIEŠ "PAVERGTŲJŲ" TAUTŲ REZOLIUCIJAS.

Vytautas Meškauskas

Dvi praeitos savaitės žinios nustelbė visas kitas. Viena iš Saigono apie dviejų marinų batalijonų (3,500 vyrų) išsikėlimą Vietname, — kita iš Maskvos, kad komunistinė Kinija pareikalavusi iš Kremliaus pasirinkti amerikiečių arba kiniečių draugystę. Toliau "neoficiali" žinia buvo lyg ir patvirtinta pranešimais iš Pekino apie įvykusių demonstraciją prie Sovietų Sąjungos ambasados. Ten buvo protestuojama prieš sovietų policijos žiaurumus, malšinant Azijos ir Afrikos studentų demonstraciją prie JAV ambasados Maskvoje. Kaip žinia, tie demonstravo prieš amerikiečių bombardavimus š. Vietnamo teritorijos. Ir nors visos demonstracijos komunistiniuose režimuose paprastai yra valdžios rengiamos ir inspiruojamos, paskutiniu atveju Maskvoje matyt įvyko kai kurių režistų klaidų.

Dėl marinų išlaipinimo P. Vietname reikia pastebėti, kad tai pirmieji JAV kovos vienetai pasiųsti į tą nelaimingą kraštą. Iki šiol ten buvo tik "patarejai", instruktoriai ir tiekimo organizacija. Vėliau atsirado aviacijos junginiai ir vienas priešlėktuvinių raketų marinų batalionas. Dabar pasiųsti batalionai perimsią iš vietinčių aviacijos apsaugą. Teigiama, kad tai tam, kad vietnamiečius atpalaidavus kovom su partizanais. Bet šiaip ar taip, stovime prieš faktą, kad JAV yra jau formaliai visomis savo pajėgomis įsivėlusios į kovos veiksmus, nors dar ir vengiama termino "karas".

Beliaika tik apgailėstauti, kad JAV savo ryžtą nesitraukti iš P. Vietnamo pademonstravo taip vėliai. Tada, kada komunistai tikėdamiesi lengvo laimėjimo taip įsivėlę į tą kovą, kad jiems jau sunku iš jos pasitraukti neprisilimant geroko smūgio savo režimui.

Pavėlavimas aiškintinas dviem aplinkybėmis: priešrinkiminė nuotaikomis pačioje JAV-bėse ir nenoru padėti atstatyti suskilusią komunistų vienybę. Prezidentas Johnsonas, kaip atsimename, prieš rinkimus lošė taikos korta ir tai varžė jo veiksmus svetur. O tuo tarpu visa eilė Kremliaus politikos "žinovų" įtaigojo administraciją ir visuomenę, kad tik labai švelnus elgesys su sovietais gali juos po truputį atitraukti nuo kiniečių komunistų. Jei komunistui negrės joks pavojus iš svetur, jiems bus lengviau savo tarpe susitvarkyti.

George F. Kennan, buvęs JAV ambasadorius Maskvoje ir Belgrade, kelių knygų apie komuniz-

mą autorius ir Princetono Universiteto "Institute of Advanced Studies" narys, prieš pat tų dviejų žinių pasklidimą parašė straipsnį, kuriame svarsto JAV - sovietų santykius. Pagal jį, Kremlius žino, kad komunizmas negali turėti jokio pasisekimo šiaurės Amerikoje ir Vakarų Europoje. Jis dar gali turėti šokių tokių vilčių naujų Azijos, Afrikos ir gal Pietų Amerikos valstybių tarpe. Dėl vadovybės komunizmo plėtimui Maskva kovoja su Pekinu. Maskva, neišduodama savo ideologijos, negali atsisakyti nuo tos kovos, nors jai ir rūpi palaikyti gerus santykius su Vakarais.

Anot Kennano, galimos dvi galimybės. Viena būtų tokia, kad sovietų - Vakarų santykiai vis blogėtų, Maskvai vis daugiau norint atimti agresingo komunizmo vadovybę iš Pekino. Kad Kremlius pasirinktų tą linkmę, nori ir kiniečių komunistai ir tam tikra dalis pačios Sov. Sąjungos kompartijos - "neostalinistai". Tokia kryptis nepanaikintų visų sovietų - kiniečių nesuspriktimų, tačiau juos nustumtų tolimesnei atečiai, duodant pirmenybę kovai "prieš imperialistus" Galų gale tai prisvestų prie naujo pasaulinio karo.

Kita galimybė būtų sovietų - vakariečių santykių gerinimas, duodant sovietams suprasti, kad geri santykiai su Vakarais jiems daugiau duos naudos negu stovėjimas priešakyje karingo komunizmo, kuris neturi ateities. Washingtono administracijos uždavinys būtų patiekti savo geros valios įrodymų, siekiant susitarti dėl Vokietijos ir atominių ginklų kontrolės problemų, kurios liečia daugiausiai Europą ir yra sovietų - Vakarų santykių centras.

Tuo pačiu reiktų vengti bent kokių konfliktų, kuriuos būtų galima priskirti taip vadinamai "priešimperialistinės kovos" kategorijai, nes ten sovietai būtų verčiami stoti prieš Ameriką, nors gal ir ne kartu su kiniečiais.

Kennanui neatrodo, kad JAV paskutiniuosius metus būtų logiškai laikiusios jo peršamos linijos. Ne viskas padaryta, kad pasiekus susitarimo Vokietijos ir atominio nusiginklavimo klausimuose ir visai bereikalo griebiamasi tokio erzino kaip... "pavergtųjų tautų rezoliucijos".

Toliau Kennan rašo: "Mūsų dabartinis įsivėlimas į Vietnamą yra klasiškas pavyzdys tokios situacijos, į kurią mes neturėtumėm įklimpti, jei nenorime išprovokuoti tokios Maskvos reakcijos, kuri daugiausiai būtų priešinga mūsų interesams".

Tokių samprotavimų šviesoje pats kvailiausias dalykas, kurį JAV galėjo padaryti, buvo bombardavimas š. Vietnamo tuo metu, kada ten viešėjo Kosyginas! Bet tas buvo padaryta ir rezultate, kaip sužinojome praėjus savaitę, kinų - sovietų santykiai ne tik nepagerėjo, bet dar daugiau sugedo! Atrodo, kad "žinovas" Kennanas perversino Kremliaus valdovų ištildymybę komunistinėm dogmoms. Iš tikro jie yra nuogos jėgos garbintojai, savo ideologiją pertvarkę pagal dienos reikalavimus. Kosyginas nuvažiavo į Vietnamą ir sau šiek tiek nusiskindė greito komunistų laimėjimo laurų pietryčių Azijoje vykstančių įvykių proga. Kai JAV visdėlio užsispyrė priešintis įvykių slinkčiai, Kremlius pasirinko daugiau kollektuoti negu jėgos veiksmų kelią. Johnsono administracija, atrodo, gavo pamoką, kad komunistams pirma reikia duoti įkalį, o po to paklausti, ką jie pasakys.

REIKIA PRADĖTI RUOŠTIS NAUJAM KONGRESUI

Vasario mėnesį Brazilijoje lankėsi VLIKo pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas, kuris ta proga maloniai suteikė mūsų bendradarbiui St. Vancevičiui sekantį pasikalbėjimą:

— Kaip Tamsta vertinate P. Amerikos Lietuvių Kongresą, kurian.e dalyvavo ir kuris dabar pasibaigė?

— Kongreso uždavinys buvo dvejopas, būtent: 1) labiau surikiuoti Pietų Amerikos lietuvių gretas ir pagyventi jų veiklą Lietuvos laisvėjimo ir lietuviybės išlaikymo baruose, ir 2) pademonstruoti Brazilijai ir visai Pietų Amerikai lietuvių gyvastingumą, jų kovingumą ir ryžtą siekiant išlaisvinti Lietuvą iš Sovietinės okupacijos. Abu tuos uždavinius Kongresas gerai ir įspūdingai atliko, todėl jį vertinu teigiamai. Esu tikras, kad Kongreso poveikį greitai pajusime visose tose Pietų Amerikos valstybėse, kuriose gyvena didesni ar mažesni lietuvių kiekiai. Viso Pietų Amerikoje priskaitoma apie 100.000 lietuvių, iš jų daugiausia Argentinoje, Brazilijoje ir Urugvajuje.

— Ar be dalyvavimo Kongrese Tamsta turėjote dar ir kitų uždavinių Pietų Amerikoje?

— Taip. Turėjau ir turiu dar VLIKo ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimo uždavinius. Todėl pakeliui į Sao Paulo buvau dviem dienoms sustojęs Rio de Janeiro, o iš Sao Paulo skrisiu į Peru sostinę Limą, o iš ten į Kolumbiją — Bogotą ir Medeliną, ir pagaliau Venesuelos sostinę Caracas. Bogotoje ir tikriausiai Caracas būsiu priimtas Kolumbijos ir Venesuelos užsienio reikalų ministerių. Turėsiu eilę pasitarimų su tų kraštų lietuviomis.

— Koks bus poveikis, sprendžiant iš Kongreso nuotaikų, neseniai atsiekto mūsų tautinio vieningumo, pasireiškusio VLIKo apsiungime, Pietų Amerikos lietuviams?

— Poveikis neabejotinai didelis ir teigiamas. Vietoj kovojus tarpusavy, visa energija ir visas dėmesys kreipiamas dabar į mūsų tautos priešą — Lietuvos okupantą. Į aktyvią veiklą grįžta ir tie, kurie buvo iš jos pasitraukę. Pastebimas entuziazmas ir didesnis viltingumas.

— Kokie Tamstos linkėjimai ir pageidavimai Pietų Amerikos lietuviams?

— Pirmoj eilėj, išlaikyti Kongrese pasireiškusias nuotakas ir įvykdyti juo nutarimus. Be to, nedelsiant pradėti paruošiamuosius darbus Ketvirtajam Kongresui, kuris, kaip nutarta, po dviejų metų rinksis Argentinos sostinėje Buenos Aires. Stengtis nuteikti Lietuvos laisvės bylos naudai visas dvidešimt Pietų Amerikos valstybių — jų vyriausybes, parlamentus, viešąją opinią ir spaudą. Ir Pietų Amerika turi pausti ir įsitikinti, kad laisvieji lietuviai vieningai ir bekompromisiniai kovoja už Lietuvos laisvę, — baigė pasikalbėjimą p. V. Sidzikauskas.

PAS SAO PAULO GUBERNATORIŲ

Vasario 17 d. Sao Paulo gubernatorius dr. Adhemar de Barros specialioj audien-cioj priėmė Lietuvos diplomatijos šefą St. Lozorai-

tį ir VLIKo pirmininką V. Sidzikauską, kartu su III-jo P. Amerikos Lietuvių Kongreso delegacija, su kuriais turėjo malonų pasikalbėjimą.

Pažymėtina, kad Sao Paulo estado dabartinis gubernatorius yra didelis lietuvių ir Lietuvos draugas nuo senų laikų, nekartą parodęs lietuviams didelį prielankumą. Tai vienas iš praėitų metų kovo 31 dieną įvykusios revoliucijos vadų, išgelbėjusios Braziliją nuo komunistinio režimo įsigalėjimo.

Kas nauja Pasaulyje

• VIS TEBEKYLANTI JAV okupacija padėtis kelia susirūpinimo tik dviejuose sektoriuose — daugelis yra įsitikinę, kad gegužės mėn. plieno darbininkų streikas neišvengiamas. Po to, žinoma, pakilimas plieno kainų, o tuo pačiu vėl naujas žingsnis į infliaciją.

Taip pat, neatsižvelgiant į priemones, neišvengiamas dolerio vertės kritimą daug įtakos gali turėti anglų svaro nuvertinimas. Doleriui gelbėti numatoma imtis griežtesnių kredito suvaržymų.

• KERŠTO VEDINI ATENTATININKAI sakosi nužudę latvių Herberts Cukurs, apkaltintą 30,000 žydų išžudymu Latvijoje nacių okupacijos metu. Atentatas buvo įvykdytas Urugvajaus sostinėje Montevideo, pranešus policijai, kad tai įvykdė "tie, kurie niekad nepamiršta". Policijai kilo įtarimas, kad nužudytasis gali būti ne Cukurs, o jo bičiulis austras Anton Kunzle. Lavono tapatybės nustatyti iš Brazilijos turės atvykti Cukurso žmona.

• PASTEBĖTA, kad užsienio politikos klausimais prez. Johnsonas rodo didesnę pasitikėjimą respublikonais. Ypatinai artimi ryšiai regimi su resp. vadu Senate senat E. Dirksenu.

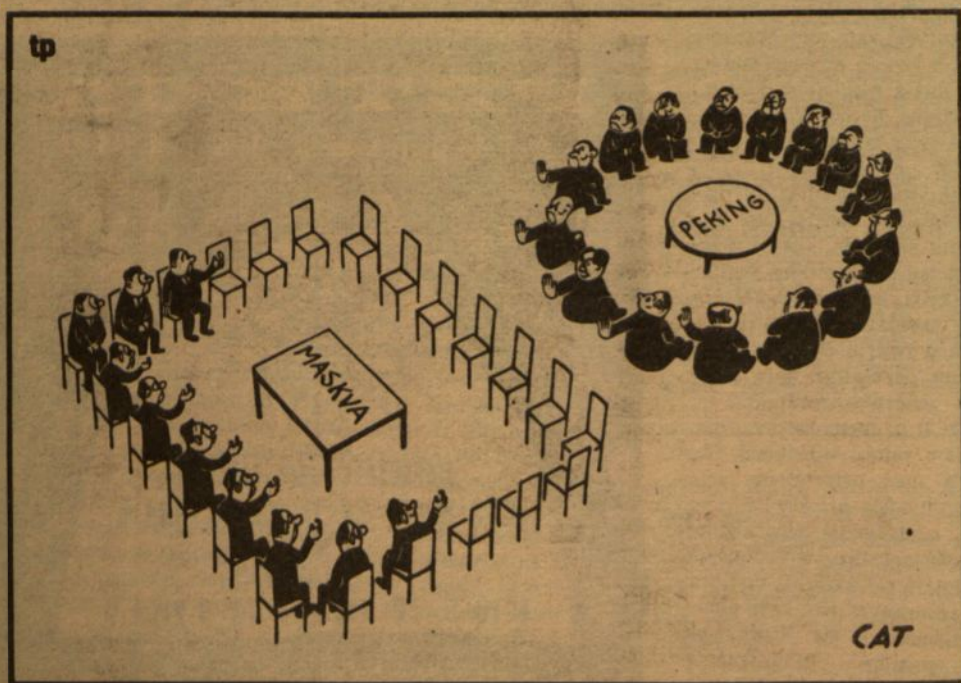
• PORAI JAV MARINŲ BATALIONŲ išsikėlus Vietname, netik Sov. S-ga kelia triukšmą, kad tai esąs "karo praplėtimas" bet susijaudino ir anglų darbiečių partija. Jų spaudoje iškeltas kaltinimas, kad tai esąs aiškus agresijos ženklas, niekuo nesiskiriantis nuo Sov. S-gos protestuose reiškiama kaltinimų.

Lituanus vajuos centrinis komitetas. Sėdi iš kairės: Vladas Selenis - spaudos ir informacijos vedėjas, Ramutė Petrusevičienė - sekretorė, inž. Česlovas Staniulis - pirmininkas, Narinantas Udrys - išdėninkas, Algimantas Astašaitis - narys, Stovi inž. Vytautas Petrusevičius - narys, Algis Zaprackas - vicepir. ir Algis Jokubaitis - studentų atstovas, Trūksta prof. dr. Adolfo Damušio, prof. dr. Justino Piktino ir dr. Vytauto Majausko.

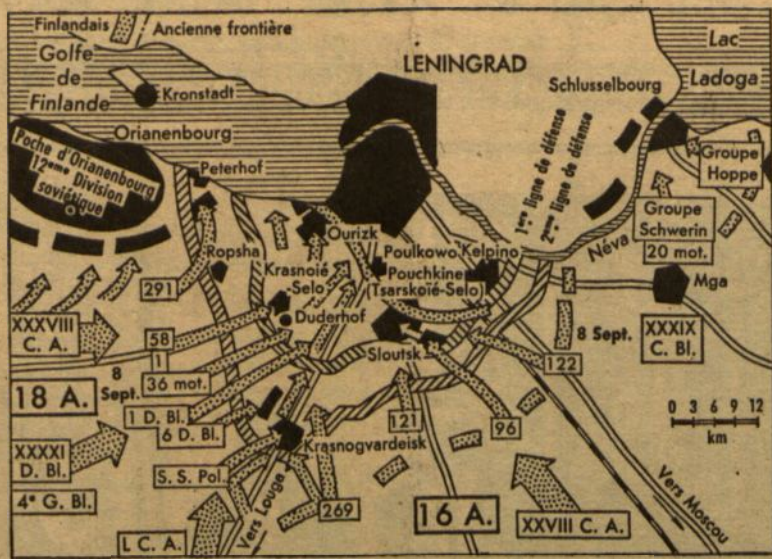

Adv. Julius Smetona savo pranešime ALT S-gos Clevelando skyriaus susirinkime davė pavyzdžių, kaip galima palaikyti Lietuvos klausimą gyvą amerikiečių sluoksniuose. Šalia sėdi skyriaus pirm. K.S. Karpius, V. Pilodžinskas nuotrauka

Be žodžių...

Hitleris norėjo per daug apžioti

Leningrado frontas 1941 m. rugsėjo 8 - 17 d.

Vokiečiai lėtai siaurino puolimo žiedą aplink Leningradą. Vienas po kito krito priemiesčiai. Hoppės grupė prasiveržė Ladogės ežero kryptimi, norėdama Leningradą apeiti iš rytų.

Rugsėjo 8 d. buvo nutarta užimti Schlusessburgą, prie Nevos ištako iš Ladogės ežero. Kučią valandą pulsi? Hoppė dar nežino, nes divizijos pozicijų išdėstymas priklausys nuo Stukas puolimo. Bet susisiekti su vyr. štabu nesisekė. Padėtis buvo nepakenčiama.

6 val. ryto vokiečių žvalgai pranešė, kad Schlusessburgas ginamas tik silpnų sovietų kariuomenės dalinių. Sovietai matyt visai negalvojo, kad vokiečiai šioj vietoj puls. Reikėjo greito sprendimo. Bet Hoppė žino, kad Stukas gali bombarduoti kiekvieną momentu miestą. Ar laukti kol aviacija atliks savo darbą, ar rizikuoti?

Hoppė nutarė veikti ir prieš 7 val. ryto duoda įsakymą pulsi. Po pusvalandžio 424-tas pulkas užklumpa nepasiruošusius rusus ir viršila Wendtas ant bažnyčios bokšto iškabina vėliavą. Dabar bandoma prisiūkti aviacijos štabą, per radiją visą laiką kartojant pranešimą: "Schlusessburgas jau paimitas. Sulaukysite Stukas puolimą. Ar supratote?"

Bet lėktuvai jau ore, nes Hoppė turėjo pulti ne anksčiau 9 val. ryto. Su keliais lėktuvais pavyksta susisiekti, bet viena eskadrilė visai neatsako. Hoppė žino, koks pavojus gresia jo kareiviams būti užmuštiems savų bombų.

8:45 val. padangėje pasirodo staugdami Junkers lėktuvai. Hoppės vyras su spalvotomis juostomis rodo signalus ir šaukia balsais raketas stengiamiesi parodyti, kad miestas jau užimtas vokiečių kariuomenės. Ar laikinai pamatys? Ar nepagalvos, kad čia rusų apgaulė. Nes jiems duotas aiškus

įsakymas: "Bombarduoti Schlusessburgą".

Štai, lėktuvai pasvyra ant šono ir puola žemyn kaukdam. Bet pirmasis lėktuvas staiga išsitiesia ir numeta savo bombas kiek toliau į Nevos upę. Kiti lėktuvai į paseka. Paskutinę sekundę eskadrilės vadas pagavo per radiją pranešimą ir įspėjo kitus lėktuvus. Hoppės vyras lengviau atsiduso. Schlusessburgo paėmimas atidengė vokiečiams Leningradą iš rytų, kuris dabar buvo apsuptas vandens iš vienos pusės, o iš kitos pusės vokiečių kareivių. Dar buvo likęs siauras ruožas iki vakarinio Ladogės kranto.

Schlusessburgo kritimas buvo didelė katastrofa sovietų kariuomenei vadovybei. Maršalas Vorosilovas visomis priemonėmis bandė išlaikyti tą siaurą koridorių susisiekimui su rytais. Keli sovietų pulkai valtyse persikėlė Ladogės ežerui ir puolė vokiečius Schlusessburge, kartu pradėdami kontrapuolimą prie Lipki. Viena metu Hoppės dalinys buvo atkirstas nuo vokiečių armijos.

Sovietai metė vis naujus ir naujus pulkus į mūšį ir vokiečiai suprato, kad Leningrado mūšis jiems brangiai kainuos. Vieni sakė, kad reikia palaukti, kol ežeras užšals, kiti kartojė, kad Leningradas turi kristi dar prieš žiemos šalčius. Bet Leningradas nekritė. Kodėl? Nes Hitleris ir vokiečių armijos vyriausiasis štabas nutarė Leningradą nepaimti, o apsupti ir įgultą badu išmirti.

Tai gali atrodyti keista, bet taip buvo. Tuo metu, kai Leningrade krito paskutinės gynybos linijos ir kai svarbiausios aukštumos aplink miestą jau buvo vokiečių rankose, Hitleris įsakė sustoti.

Gen. Reinhardas vadovavęs šarvuotųjų korpusui, sako, kad rug-

sėjo 12 d. šis nutarimas kariams buvo lyg šaltas dušas. Įsakyme buvo įsakta Leningradą nebepulti, bet apsupti ir izoliuoti. Niekas nenorėjo tuo tikėti ir visi buvo nepatenkinti.

Kokia priežastis šio nutarimo? Barbarosos planas buvo aiškus: sunaikinti sovietų jėgas Minsko-Smolensko sektoriuje, centro grupės šarvuotieji turėjo pasistūmėti į šiaurę, kad galėtų bendrai veikti su šiaurės armijų grupe, sunaikinant visas sovietų jėgas Pabaltijėje ir užimti Leningradą. Buvo aišku, kad po Leningrado kritimo bus tęsiamas puolimas prieš Maskvą. Visa tai buvo pateisinama, nes būtų davę vokiečiams laisvę Baltijos jūroje ir geras pristatymo bazes, pagaliau turėtų bendrą frontą su suomišiais. Bet po Smolensko kritimo Hitleris atsisakė nuo šio plano ir pakeitė savo nuomonę. Kodėl?

Vyriausiojo štabo karininkai ir fronto generolai maldavo Hitlerio sėjo 12 d. šis nutarimas kariams buvo lyg šaltas dušas. Įsakyme buvo įsakta Leningradą nebepulti, bet apsupti ir izoliuoti. Niekas nenorėjo tuo tikėti ir visi buvo nepatenkinti.

Kita vokiečių klaida, tai nežinojimas, kad žiemą Leningradas nebūna apsuptas, nes natūralios kliūtys, upės, kanalai ir ežerai pasidaro lengvai pereinami. Rusai per užšalusį Ladogės ežerą galėjo pristatyti maistą ir šaudmenis.

Nepasisekimas lydyti tuos, kurie nepasotinami norėjo per daug apžioti, 1941 m. Hitleris negalėjo pasiekti nė vieno tikslo šiaurėje ir centre. Leningradas ir Maskva liko nepaimti.

(Bus daugiau)

VOKIEČIAI IR RYTŲ EUROPA (4)

P. GUDELIS

(Pradžia 26 nr.)

Mano tautiečiai ir vadovauja politikai su susidomėjimu priėmė dmesin mano apibūdintą fed. resp. vaizdą, tačiau aš jaučiau, kad mano žodžiai jų širdžių gilumose nepasiekė. Jie norėjo man tikėti, bet visiškai patikėti negalėjo. Jie turi prieš akis kitą Vokietijos vaizdą. Prieštaraudami man, jie faktai įrodinėjo, kad praeities įtaka Vokietijoje ir dabar tebėra didelė... Trūksta tilto per Atlantą (65).

Savo referatą dr. J. Bračas baigia šiais žodžiais: "Drįsau pareikšti jums pabaltijo tautų nuomonę su viltimi į visiems bendrą laisvės frontą ir į tiltą per politinį Atlantą į rytų Europą. Kelias į rytus eina ne per Helmsedt, pas priespaudos režimą, bet per Atlantą pas rytų vidurio Europos tautų laisvus atstovus" (70).

Prieš pereinant prie dr. W. Petersmanno reakcijos į J. Bračo paskaitos apibūdinimą, noriu dar patikti porą būdingesnių ir lietuvių padėčiai panašių citatų iš St. Kudlickio referato "Lenkų pažiūra į vokiečius". -- Pirmiausia, jis pasisako esąs kilęs iš tos Lenkijos dalies, kuri lig 1918 m. sudarė Prūsijos dalį ir apgailėta, kad gal lenkas iš Galicijos ar buv. Austrijos pakraščių galėtų duoti objektyvesnį vaizdą. Gana diplomatiškai jis stengiasi sušvelninti viešpatuojančią nuomonę, kad lenkai ir vokiečiai esą amžini priešai ir kad Vokietija ir Lenkija kovoja tarpusavy jau ištisą tūkstantį metų. Paderes ekskursiją į vėlesniojo viduramžio istoriją, jis rašo: -- "Turėjau jums trumpai priminti praeitį, kad paaiškėtų kuriuo būdu susidarė amžinių priešiškų sąvoka. O ji galutinai įsigaliojo, kai Bismarko laikais prasidėjo nelemtoji prūsų - Lenkijos politika. Po Lenkijos - Lietuvos Unijos padalinimo, Prūsijai patekė lenkai 19 amž. pradžioje jautė vokiečių priespaudą, bet nesijautė ypatingai persekiojami. Persekiojimų buvo, bet jie kilo daugiausia dėl absoliutinės valdymo formos ir dėl socialinių skirtumų, kurie tuomet vaidino labai svarbų vaidmenį... Bet griežta priešlenkiška politika prasidėjo Bismarko laikais, "Kulturkampf" metu. Aš nenorėčiau pasinaudoti sovietų pralaimėjimu centre ir paimti Maskvą. Bet, kaip žinome, Hitleris dvejojo. Po šešių savaičių tylos, kuri brangiai atsiėjo, jis atsisakė pulsi Maskvą, bet nusprendė puolimą nukreipti į pietus: Ukrainą ir Kaukazą. Tada jis davė įsakymą Guderianui pulsi Kijevą. Tiesa, pergalė buvo didelė: 665,000 rusų belaisvių ir sunaikinta daug karinės medžiagos. Hitleris pradėjo galvoti, kad Sovietija jau ant bedugnės krašto ir rugsėjo pradžioje jis įsakė atnaujinti puolimą Maskvos kryptimi, nors jau artėjo žiema, ir kartu tęsti puolimą Kaukazo link. Gi Leningradą jis užmiršo, galvodamas į paimti marinant gyventojus badu. Leningrado apsupimus Hitleriui nebuvo reikalingi šarvuotieji. Tad jis iš ten atitraukė šarvuotuosius ir aviaciją, perkeldamas į centrinį frontą. Dėl Leningrado nepaėmimo kaiti daliniai ir suomių. Maršalas Mannerheimas, vadovavęs suomiams Karijės sąsmaukoje, nenorėjo maišyti suomių Leningrado paėmimą ir pasilikti pasienyje nejudėdamas, gynybos pozicijoje. Hitlerio įsakymas sustoti prie Leningrado, karo specialistų nuomone, yra nedovanotinas nusikalimas, kuris jam vėliau brangiai atsiėjo. Apie 40 sovietų divizijų būtų buvusios išimtos iš karo lauko. Sovietams tai būtų didelis smūgis, žinant, kad ten buvo didieji ginklaviniai fabrikai. Kita vokiečių klaida, tai nežinojimas, kad žiemą Leningradas nebūna apsuptas, nes natūralios kliūtys, upės, kanalai ir ežerai pasidaro lengvai pereinami. Rusai per užšalusį Ladogės ežerą galėjo pristatyti maistą ir šaudmenis. Nepasisekimas lydyti tuos, kurie nepasotinami norėjo per daug apžioti, 1941 m. Hitleris negalėjo pasiekti nė vieno tikslo šiaurėje ir centre. Leningradas ir Maskva liko nepaimti.

rai įvykdė." (44). "Norėčiau dar pridurti, kad neįgiamas Vokietijos vaizdas, kurį lenkai turėjo prieš antrąjį pasaulinį karą, palyginant su tuo, kuris susidarė karo ir vokiečių okupacijos metu, buvo dar palyginant geras. Nenorėčiau kalbėti apie viską, kas karo metu atsitiko Lenkijoje. Bet kai kuriuos skaičius ir keletą dalykų vis dėlto norėčiau priminti. Lenkija, kartu su žydais, prarado karo metu 6 milijonus piliečių, 17% visų gyventojų. Apskaičiuojant tūkstančiui gyventojų, reikėd, kad Lenkija prarado iš tūkstančio 171 žmogų, Amerika 1,4, Olandija 22, Sov. Sąjunga 40, Vokietija apytiksliai 75,4. Iš šių 6 mil. tik 654,000 žuvo kovų metu, o 5,4 mil. yra nacių teroro aukos, žuvę kacetuose, nelaisvėje, sušaudyti įkaitai ir panašiai. Persekiodami Lenkijos gyventojus, vokiečiai pirmoje eilėje stengėsi išnaikinti inteligentią."

Straipsnio pradžioje apibūdinau "Arb. f. Ostf." tikslus ir įvairius pasisakymus citatomis. Malonu matyti, kad Vokietijoje, nors ir ne valdančiųjų sluoksniuose, kyla susidomėjimas rytų kaimynų atvira nuomone apie vokiečius ir kad pareikštos nuomonės ištiesai skelbiamos spaudoje. Atrodytų, jog iš tikrųjų siekiama susipratimo. Tačiau pastoriaus dr. W. Petersmanno koreferatas visas tas iluzijas sugriauna. Atrodo, lyg jam kitataučių referentų pasakytąjį karčioji tiesa būtų "tuli paleidusi". Jo referatas prasideda nepraustaburniškais svaichiojimais.

Pabandęs tikinti Bračą, kad rusų okupacijos laikais vokiečiai Pabaltijo provincijas apsaugojo nuo surusėjimo, jis sako dr. Bračui tokį pamokslą: -- "Istorinius įvykius reikia suprasti ir vertinti pagal tuometinius, tais laikais vartotus mastus." (119)

Veitui ieškomume nuoširdaus atsakymo į bent vieną dr. Bračo skundą dėl vokiečių ligi šiol tebepraktikuojamų nekorektiškų santykiuose su baltų tautomis. Vietoj to, dr. Petersmann žongliuoja Klaipėdos seimelio rinkimų duomenimis, kad įrodžius nacių žygių teisingumą ir tuščiažodžiauja priklėbęs prie dr. Bračo neesminių išsireiškimų. O į dr. Bračo pasiūlymą politinius pasikalbėjimus vesti su pabaltiečių centrals JAV, dr. Petersmann atsako šimto trylikos žodžių tirada, kurią suprastis galima tik suskalbdžius ją į atskirus posakius: -- "Kaip senieji, taip ir naujieji JAV ateiviai lietuviai ir latviai yra lojalūs JAV piliečiai. Kaip tokie, jie yra tapę naujos amerikoniškos Melting-Pot tautos nariais. Todėl jų negalima laikyti laisvomis lietuvių ir latvių tautinėmis grupėmis, vienintėliais laisvais lietuvių ir latvių valstybių bei tautų atstovais. Jie negali skelbti tų tautų politinių interesų Europoje, todėl mes turime teisę reikalais palaišyti ryšius su tais, kurie nėra kalinami (nei rusiško, nei amerikoniško P. G.) banguio plive. Todėl negalima laikyti visiškai savaime suprantamu dalyku, jei Bračas pripažįsta atstovavimo teisę minėtoms lietuvių ir latvių grupėms JAV, bet tokių dvigubų teisių Pabaltijo vokiečiams pripažinti nenori." (121)

Atsikirsdamas Kudlickiui, dr. Petersmann laikėsi lygiai tos pačios taktikos, kaip ir diskutuodamas su dr. Braču. -- Ant senai žinomo vokiško kurpalo užtem-

rai įvykdė." (44).

pė visą Lenkijos istoriją. Plačiai įrodinėjo Koperniko vokiškumą ir ginčijosi dėl neesminių Kudlickio pasisakymų. Teisingai tik prikišo pačių lenkų netolerantiškumą santykiuose su savo kaimynais. Prikaišiojęs dr. Bračui paviršutiniškumą, jis negali iškęsti neprimetęs, pasakyčiau, perdėlio konkretiškumo Kudlickiui. "Sutinkame su Kudlickiu, kad nacionalsocialistų pastangos sistematiškai išnaikinti vadovaujančių lenkų sluoksni ir visi jų darbai šioje srityje yra baisus nusikaltimas. Tačiau dabar mums tai priminti nėra visai jokio reikalo, nes, tiksliau pasakius, vokiečių tauta tą yra jau giliai įsisamoninusi. O kadangi pačių faktų brutalumas kalba už save, todėl rimtame pasitarime reikėtų vengti skaitmenų ir statistikos, nes nuo jų tik akyse mirga (alles Schillernde in Zahlen und Statistik vermeiden)". (116)

Dr. Petersmann, matyt, buvo per daug nustebeš kitataučių referentų neigiamu pasisakymu, apibūdinant jų pažiūras į vokiečius. Savo koreferate jis nepasitenkino menkai įtikinančiais atsikirtimais bei pamokslais ir net pasityčiojimais, bet labai aiškiai suabejojo jų kompetetingumu tas nuomones pareikšti.

Toliau jis gražiais žodžiais pristato reikalingumą "prieš mūsų kaimynų akis pastatyti teisingą Vokietijos vaizdą bei naują paveikslą dabarčiai ir ateičiai kurti". Bet šia pat parodo ir savo išdidumą, sakydamas: -- "Ši gydomoji procedūra neturi būti neteisingai suprasta, lyg mes, iš nusizeminimo (reduction) prieš rytus, privileitume jau dabar be atodairos pagal rytų veldrodinius vaizdus paprastai persiugdyti. Tai būtų nesamone. (Dieser Kurzschluss ist ausgeschlossen.)" (103)

Iš to galima spręsti, kad "Arb. f. Ostf." darys žygius rytų tautų tarpe surasti tokius "atstovus", kuriuos jie galėtų "perugdyti". Kiek teko iš dr. Reklaičio sužinoti, dr. J. Bračas yra jais baisiai pasipiktinęs. Latvių ministeris dr. Spekke pažadėjo dr. Bračo paskaitą ir atsakymą dr. Petersmann'ui išversti į anglų kalbą ir JAV atspausdinti.

Nemačiau domi dr. P. Reklaičio reakcija. 1964.XI.7 d., prisiusdamas man kalbamąją Arb. f. Ostf." knygutę, jis rašė: -- "1964 m. padariau lyg ir bandymą veikti lietuvių-vokiečių "susitaikymo" linkme. Bet po 14-tojo "Barzinhauzeno pasikalbėjimo" paskaitų ir išvadų paskelbimo supratau mano pastangų neprasmingumą. Todėl ateityje nieko ta linkme nedarysiu, apsiribosiu istorinės medžiagos rinkimu ir jos skelbimu, mokslinių straipsnių ir parodų formoje... Į "Elta" parašiau lietuviškai ir vokiškai pasisakymą apie 14 Barzinhauzeno pasikalbėjimą", kuriame dr. Bračas buvo vokiečių žiauriai užpultas ir paniekintas, ypačiai už tai, kad papasakojo, ką lietuviai galvoja apie Vokietiją istorijos perspektyvoje."

* PREZIDENTAS JOHNSONAS paklausęs vieno demokratų senatoriaus, kodėl jis taip įkyriai reikalauja amerikiečių pasitraukimo iš Vietnamo, šis atsakė, kad į tikrines vienas įtakingas laikraščių kolumnistas, girdi, tai vienintelė išeitis iš esamos padėties. Prez. Johnsonas į tai atsakęs, kad jei senatorius ko nors prašys savo valstijai, ateityje te sikreipia į tą kolumnistą.

Atsikirsdamas Kudlickiui, dr. Petersmann laikėsi lygiai tos pačios taktikos, kaip ir diskutuodamas su dr. Braču. -- Ant senai žinomo vokiško kurpalo užtem-

Petro Didžiojo įkurtas miestas Leningradas, nežūrint 900,000 žuvusių, vokiečiams pasiliko neįveikiamas. Gyvenimas Leningrade laike apsupimo buvo nepakenčiamas. Be perstojo mieste sproginėjo vokiečių sviediniai, gyventojai susišildymui sudegino savo baldus ir knygas, mieste siautė badas, ir tik 1941 m. pabaigoje, kai užšalo Ladogės ežeras, rusai sunkvežimiais galėjo pristatyti maisto. Nežiūrint vokiečių aviacijos nuolatinio bombardavimo, stengiantis susprogdinti ledą ir paskandinti sunkvežimius, rusams pavyko pristatyti 45000 tonų maisto. Gi 1942 m. vasario mėnesį buvo pradėta moterų ir vaikų evakuacija. Nuotraukoje artimieji laidoja savo šeimos nari. Į kapus numirėlis traukiamas padėtas ant lentos.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Jau pavasaris ateina... mielas skolininke!

Pavasaris gvildo iš pumpuro
gėlę,
Pabudo ir žemė ir pilkas
dangus:
Vėl naujai gyvybei gamta
prisikėlė,
Naujam vėl gyvenimui kelias
žmogus.
(A. Tyruolis, Metų Vingiai)

Milijonai žmonių laukia kovo
dvidešimtosios, oficialios pava-
sario gimimo dienos. Laukia pa-
ruoštais įrankiais išeiti į sodą,
į pievelę, kad pasitiktų pirmuo-
sius pumpurus. Pradedama pla-
nuoti atostogas, tos laukiamos po-
lisio, išsiblaškymo dienos. Pava-
sariui pasitiktų ruošia jau pradėta.

Tai toji kasmetinė prozaiškoji
ruošia, kuri žada ne vien tik sau-
lėtą dieną, žada darbą, apsi-
valymą nuo praėjusios žiemos
suodžių ir dulkių. Taip. Tai pro-
zaiškoji, kartu ir auksinė saulė
bei sidabrinį lietų žadančioji pu-
sė, anot kito poeto.

Yra pavasario lūkesčiuose ir
kitų apsilvalymo darbų. Nereliktų
ir jų pamiršti. Kad ir prozaiški
tai darbai, bet jais apsilvalius,
rezultatai kilsnėsi, idealistiš-
kesni.

Vieną būdingą 'pavasari' iš-
gyveno ir Vilties draugija, Dir-
vos leidėja, kada Amerikos Lie-
tuvų Tautinei Sąjungai vadovavo
inž. Eugenijus Bartkus. Tą Dir-
vos istorijoje neužmirštama 'pa-
vasari' užderėjo turtas, kuriuo
dar šiandien naudojamas. Tada
įvyko didysis vėjus, kada inž. E.
Bartkui važinėjant po visą Ame-
riką, sujudo Dirvos rėmėjai, iš-
augo šimtininkų eilės, buvo su-
krautas kapitalas. Tokio 'pava-
sario' pasikartojimas tautinės
srovės eilėse būtų maloni sva-
jonė. Jos realybe nebetiktų aną
'pavasari' savo pažadus įvykdęs
stambia žašo puokštė ir Juozas
Bačiūnas.

Na, kol anie pavasario žiedai
dar nenuvyto, kol juos palaisto
vienas kitas iš naujų ir senųjų
Vilties šimtininkų ir naujų rė-
mėjų, liaukimės svaioję. Geriau
pažitūrėdime, kaip esame pasi-
ruošę -- pavasario darbams. Pa-
sižvalgę, gal ir čia rasime me-
džiagos ir darbo pavasario šluo-
tai. Gal kur gulį apdulkėję ragini-
mai atsilikusiai prenumeratai
apsimokėti, gal kur primiršta
sąskaitėlė už skelbimą. Tokių
nuodėmingų dulkų atsisra ir ne
vienos organizacijos stalčiuje.
Jeigu gi pavasariui atėjus, visi
kaip vienas stotų į šį, sakytiau,
sąžinės apsilvalymo darbą, ne-
reiktų Dirvos leidėjams nei sva-
joti apie vėjų, krintis dėl esa-
mos būklės ir sukliktas dėl
naujų sumanymų ir projektų, kaip
remti, kaip išlaikyti savąją spau-
dą.

Toje pavasario apsilvalymo do-
rybėje glūdi ne mažas kapita-
las. Jei čia pasakytume sumą,
daugelis nepatikėtų. Daugelis ne-
patiktų ir dulkų sluoksniu, su-
sidariusi ant gautųjų, jei neiš-
mestų dar, raginimų atsistesti.

Pavasaris ateina ne tik savo ka-
lendorine data ir nusistovėjusiais
formalumuais. Jis ateina į lietu-
viškąją bendruomenę ir spaudos
mėnesiu, iki to laikotarpio dar
yra laiko pagaltoti, ar skola laik-
raščiu tai niekis. Daugelis gal-
voja -- spauda eis ir lankysis vis
tiek -- gali ir palaukti. Gali, tai
gali, ir laukia. Tik tos kantry-
bės nereiktų per ilgai bandyti. Ir
nereikia pykti, kai ji pasibaigia.
Reikia pagerbti ir tuos laik-

raščių skaitytojus, kurie dėl įvai-
rių priežasčių priversti nutraukti
to ar kito laikraščio prenumera-
tą, iš anksto apie tai praneša ir
neapsunkina administracijos be-
reikalingu raginimų rašymu. Bet
yra tokių, kurie metus kitus laik-
raščiu pasinaudoję dingsta.

Kas čia suskaičiuos visas ad-
ministracines bėdas. Jų buvo ir
bus. Bet jų bus mažiau ir laik-
raščiams bus geriau, jei šį pa-
vasarį sutiksime apvalytomis
sąžinėmis savosios spaudos at-
žvilgiu. Jau dabar pradėkime
ruoštis spaudos mėnesiui ne vien
tik apie naujus prenumeratorius
ir knygų skaitytojus galvodami,
bet ir senus, užsilikusių įsipa-
reigojimus įvykdę. Tų įsipare-
igojimų turi ir spauda. Medžiagų
ir talkos niekas velni nepa-
tiekia. Tuos klausimus lengvai iš-
spręsimė tik visų bendru sąži-
ningumu ir pareigojumu.

(J.Č.)

APIE VAIRO REDAKTORIUS

Žmonių atmintis yra labai ne-
patikimas dalykas. Sakoma, kad
atminties nusilpnėjimas yra se-
natvės pažymys. Apie tai yra anek-
dotų. Visi senstame, tad nenuos-
tabu, kad ir apie Vairo redakto-
rius visi prirašė fantastiškų da-
lykų. Visi klysta: ir Lietuvių En-
ciklopedija (23 t., 472 p.), ir vė-
liau Dirvoje atsiliepė B. Raila su
V. Rasteniu. Pridėsiu ir aš savo
dvykėlį. Visa blogybė, kad šiame
krašte negalima rasti pilno Vairo
komplekto. Tad galia ir aš su-
klysti.

Buvau gana artimas Vairo
bendradarbis ir, rodos, gerai
prisimenu, su kuo tekdavo turėti
reikalų. Niekados Vairo redak-
toriais nebuvo nei St. Leskaitis,
nei B.T. Dirmelkis, nei D. Ce-
sevičius, nei K. Nausėda. Čia
mažomis Lietuvos Aido redak-
toriais, kuriais buvo tam tikrume-
tu Dirmelkis ir Cesevičius. Vi-
siškai netiesa, kad Vairas buvo
"1939 sujungtas su Akademiku ir
paverstas savaitiniu, o 1940 vėl
mėnesinis", kaip rašoma Liet.
Enciklopedijoje. Viskas buvo daug
paprasčiau. Ilgus metus, nuo 1929
iki 1939 pabaigos, Vairą autarki-
škai redagavo vienas prof. Izido-
rius Tamošaitis, o sekretorius
techniškai darbu ir kalbos tai-
sytojas buvo A. Viskanta. Visi
kiti pamiršti asmenys buvo tik
bendradarbiai. Jie tą žurnalą "re-
dagavo" nebent tik Konrado kavi-
nėje ar Pažangos rūmų resto-
rane per pietus, paprastai kri-
tikuodami ilgus filosofinio po-
būdžio Iz. Tamošaičio straips-
nius, kurie žurnalą darė nuobodų.
Tačiau Izidorius neleidė niekam
kišti nosies į savo žurnalo rei-
kalus, kol "jaunieji turkai" su
Cesevičium ir Dirmelkiu prie-
šakyje, neišgalėjo Tautininkų S-
goje. Tada Izidorius teko kapitu-
liuoti ir reformuotą Vairą nuo
1940 m. pradėjęs iki jo sulauky-
mo užėjus bolševikams redaga-
vo Kazys Dausa, kurio kaip tik
nei vienas rašiusių nepamirėjo.
Kam tas reikalas mirštamai rūpi,
tegul parašo laišką paskutiniam
Vairo redaktoriui, kuris buvo iš-

Clevelando neolituonai Garlauskas, Sakalas, Stankevičius ir Mockaitis išpildė programą ALT S-gos
Clevelando skyriaus parengime kovo 6 d.
V. Pilodžinsko nuotraukų

DAR APIE PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESĄ

"Apie šį Kongresą sužinos visi
lietuviai, kaip pavergtoje Tėvy-
nėje taip ir visamelaivajame pa-
saulyje. Apie jį jau išsamiai iš-
girdo, kaip iš spaudos taip ir iš
radijo TV Brazilijos gyvento-
jai bei kitos Lotynų Amerikos
tautos. Jie visi supras ir įvertins
šio Kongreso nutarimus ir dar-
bus kaip pasaulio lietuvių bendruo-
menės nenuilstamą kovą už savo
Tėvynės išlaisvinimą. Banga, ku-
rią sujūdino Argentinos lietuviai
įvykdę pirmąjį PALKą, pažadino
iš gilaus mieto daug pietų Ame-
rikos lietuvių savo senosios Tė-
vynės išvadavimo veiklą" -- taip
pareiškė Z. Juchnevičius, III-jo
PALKo delegatas iš Buenos Aie-
res.

Nors trumpai prisimenant šį
Kongresą, kuris į pietų Ame-
rikos lietuvių istoriją, kaip pats
žymiausias lietuvių sugyvenimo
ir solidarumo pavyzdys, yra džiū-
gu pastebėti, kad šis Kongresas
yra buvęs lietuvių vienybės įro-
dymas, visiems svertinai, o ypač
mūsų krašto okupantui -- So-
vietų Rusijai. Visi rengėjai ir
šio kongreso dalyviai nepaprastai
džiaugėsi, kad toki žymūs mūsų
politinio ir visuomeninio gyven-
imo vairotojai, kaip diplomatas
Šefas St. Lozoraitis, VILKO pir-
mininkas V. Sidzikauskas, J.E.
vysk. V. Brizgys, prelatai Baku-
nas ir Albavičius, inž. A. Nasvy-
tis PLB Valdybos vicepirminin-
kas, Armanienė bei daug kitų as-
menų, kurie čia neįmanoma iš-
vardinti, šiam suvažiavimui su-
teikė visuotinio pobūdį.

Kongresas tęsėsi ketverias die-
nas, kurių svarbiausioji, Lietu-
vos respublikos 47-rių metų pa-
skelbimo nepriklausomybės su-
kurtuvių diena, buvo nepaprastai
iškilmingai atšvęsta vasario 20 d.
Sao Paulo Valstybės Teatre. Pa-
grindines kalbas pasakė V. Sidzi-
kauskas ir brazilas profesorius
Correia de Oliveira, P. V. Si-
dzikauskas, kalbėjęs angliškai
bei lietuviškai pabrėžė, kad šiandien
už savo laisvę yra leista
apsispręsti visoms tautomis, net
ir Afrikos negrų gentims. "Lais-
vė ir nepriklausomybė yra neat-
skiriamos dvi sąvokos XX-jo am-
žiaus tautų išsilaivimo rai-
doje. Mes neprašome jokios ma-
lonės, bet mes reikalaujame tei-
singumo įgyvendinimo, tokio, ku-
rio sovietų vyriausybė reikalauja
kolonialinių tautelių gyvento-
jams. Jeigu jie, sovietai, to rei-
kalauja Afrikos giminėms, tad jau
atėjo laikas, jog sovietai susi-
prastų, jog Pabaltijo tautos, ku-
rios buvo sovietinio imperializ-
mo pavergtos II-jo pasaulinio ka-
ro pasekoje, būtų tučtuojau išlais-
vintos ir spręstų savo likimą be
sovietų įsikišimo" -- pasakė p.
V. Sidzikauskas.

Ministeris St. Lozoraitis, kaip
savo sveikinimo kalboje taip ir
baiginiame žodyje pasidžiaugė,
kad į Sao Paulo sugrįžėjo toks
gausus lietuvių būrys, kuris turė-

JURGIS ŠATORIUS,
Dirvos spec. koresp.
Brazilijoje

jo progą parodyti ne tik šio kra-
što gyventojams, bet ir visiems šį
kongresą sekusiems asmenims,
kad lietuviai laisvajame pasauly-
je niekada nesutiks, kad jų Tėvy-
nė būtų ilgai pavergta. "Lie-
tuviai reikalauja, kad iš jų krašto
iškeltų koją sovietinės sistemos
atstovai, kad Lietuvai būtų suteik-
ta pilnutė laisvė, kad nuo paverg-
tų tautelių būtų pašalinti vergi-
jos pančiai, kad iš Sibiro taigų į
savo židinius būtų sugrąžinti visi
to krašto tremtiniai. Džiaugiuo-
si čia matydamas susirinkusius
ir jaunosios ir senesnės kartos
atstovus, kurie suskrido pareikš-
ti savo pasiryžimą visam pasaui-
liui. Tikrai, kad šio kongreso nu-
tarimai ras plačiausį atgarsį ne
tik lietuvių tarpe, bet ypač mūsų
draugų užsieniečių eilėse" -- ka-
bėjo diplomatas Šefas St. Lozo-
raitis.

Man suteikta pasikalbėjime
St. Lozoraitis nusistebėjo lietu-
vių užsimojimu ir ryžtu surengti

zoraitis.

"Mes tokio puiklaus ansamblio
neturime nei Amerikoje" -- su-
sižavėjusi man pareiškė Arma-
nienė.

Ketvirtąjį PALKą yra pavesta
surošyti, po dviejų metų, Argen-
tinios lietuviams, kurie pasidi-
džiuodami šį darbą prisiėmė.

AUSTRALIJA

• Melbourne įvykusiame
Lietuvių Studentų Sąjun-
gos suvažiavime dalyvavo
120 studentų. Paskaitas su-
važiavime skaitė K. Rindze-
vičius ir A. Kabaila. Suva-
žiavimo metu iškilo eilė
svarbių klausimų, liečiančių
studentų veiklą ir tos veiklos
santykius su liet. bendruo-
mene.

Suvažiavimo dalyvių
skaičius rodo, kad smarkiai
auga Australijos lietuvių
naujoji karta, siekianti
aukštųjų mokslų.

• Menos Dienos Melbour-
ne jau praeityje. Lieka jų
atgarsiai, kurių dalim ver-
ta įsidėmėti ir kitų krašto
lietuvių veikėjams ir orga-
nizacijoms.

Meno Dienų proga su-
ruoštoji lietuvių dailės pa-
roda, kurią gerai suorgani-
zavo dail. Ad. Vaičaitis, tu-
rėjo tokį pasisekimą, kad
Toorak Meno Galerijos dire-
kcija, įvertindama aukš-
tą parodos lygį, ją pratęsė
3 savaitėmis, kad su paroda
galėtų susipažinti ir aus-
tralų žiūrovai.

"Mūsų Pastogė" rašo
(kovo 1 d.), kad dail. A.
Vaičaičio nepaprastas nuo-
pelnas yra, kad jis šioje
galerijoje tuo pat metu la-
bai vykusiai suruošė ir pir-
mąją lietuvių vaikų meno
parodą Australijoje. Už ge-
riausius darbus, jaunieji
meno pradininkai gavo pre-
mijas. Pirmą premiją gavo
7 m. amžiaus 'dailininkas'
Vincas Lukaitis.

Išskirtini Eglės Žižytės,
Arūno Pilkos ir kt. pieši-
niai.

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

KIEK YRA ALAUS STATINĖJE?

496 alūs (pridėk ar atimk kelias uncijas). Tai
daug alaus. O jei tai yra Stroh's alus... tai
daug puikaus skonio... išimtinai ugnimi dary-
to skonio, kurį kiti alūs norėtų turėti. Jūs pa-
mėgsite vienintelį Amerikos ugnimi darytą
skoni. Ragauti Stroh's.

Stroh's

Dr. Jonas Balys
Washington

AKIMIRKOS

Sielos vingių šienapiūtė

Kad ir iš kailio nardamas, nemokėčiau, jokių būdu neįstengčiau taip gražiai ir iškiliai parašyti apie religines knygas, kaip poetas Stasys Santvaras. Jei Santvaro laivų burės tik palaužtos, tai mano visai nulūžusios. Man visuomet stinga žodžiams sparnuotumo ir nepavyko užgimti su lyrinės patetikos dovanomis. Kaip smarkiai kartais, skusdamasis ir skusdamasis, mušu muilą savo dvasios dubenėlyje, jis vistik taip neputoja, kaip man norėjusi. Stasys taip teigiamai, gražiai, entuziastingai, su puošniausiais besąlyginio išgyrmo polėkliais parašo apie religines, ypač mūsų katalikiškų filosofų knygas, kad toli gražu nei Drugas, nei Aidai, nei Lux Christ neturi jam tolygaus bendradarbio, mokačio taip tauriai kurį veikalą įvertinti ir taip pasakius, kaip išgirti. Gi tokios savybės, kaip suprantama, šiais grojybiniais laikais yra labai pozityvios.

Todėl man ir bėda ir beveik nejauku. Ypač rašyti Dirvoje, kur dėka poeto Santvaro yra išpūrentas aukščiausias religinių raštų aptarimo ir įvertinimo standartas. Kai apie kurią religinio ar religiško filosofinio turinio knygą nesugebėčiau taip sparnuotai ir ko pozityviausiai romano sudainuoti, tai išpaikintam mūsų skaitytojui tuojau atrodys įteigta pati bedievybė, tai mažų mažiausia nepakenčiama šventvagystė, bent jau tikras piktažodžiavimas.

O kai straipsnio mintims sustambinti šiuo tarpu negaliu dar

pridėti ir jokio savo eilėraščio, kas bepasiliks iš mano prozos stagarų?...

O apie Stasio Ylos knygą - Dievą sutemose - norėčiau ir turėčiau šį tą gražaus ir labai teigiamo pasakyti. Beveik džiaugiuosi, kad buvau gavęs staigią ligą su prakeiktais aukštu karščiu ir tada sveikimo valandomis turėjau laiko, progos (ir gal reikalo?) perskaityti tokį dvasingą ir iš sutemų švieson akis atveriantį veikalą. Ir laimel, dar nebuvau taip nusilpęs, kad dvasioje būtų nebeapalikė nė grūdelio kritišku.

Tik kadangi man, beabejo, niekados nepavyktų tokią puošnią ditirambais sutemų Dievo spindesį ir jo paslaptingą galią pasveikinti, kaip kitas Stasys, poetas, moka sveikinti mūsų religinių filosofų kūrinius, tai aš su mielu noru ir pirmiausia griebsiuos geresnio tų dalykų žinovo kunigo Pr. Gaidos, "Tėviškės Žiburio" redaktoriaus, įvado žodžius, pasakytus supažindinti skaitytojus su neįprastu lietuvių teologu veikalu.

Pasitikdamas "Dievą sutemose", kun. Pr. Gaida tarp kita ko rašo:

"Tai bene pirmas bandymas pažvelgti į lietuvių dvasinius lūžius. Iki šiol mes buvome įpratę

BRONYS RAILA

domėtis kitų tautų garsiųjų žmonių dvasinėmis kovomis, religiniais didvyriais, ieškotojais, konvertitais. Rašytojai, paskaitininkai, pamokslininkai, mokytojai pavyzdžius daugiausia imdavo iš svetimtųjų. Atrodė, kad mes toje srityje nieko neturime. Pasirodo, ir mes turime pakankamai šviesių, išneriančių iš sutemų, tik reikia akyliau apsidairyti ir juos sutelkti... Šio leidinio autorius padarė gerą darbą ir kartu didelę paslaugą mūsų visuomenei... Jis konkrečiais faktais parodė, kad ir Lietuvoje yra gyvas religinis nerimas, kuris reiškiasi didžiųjų pasaulio žmonių sielose. Tik mūsųose vis trūko tiriančios akies... Aprašomi asmenys buvo žinomi iš oficialiosios pusės. Šios knygos autorius gi atskleidžia naują tų asmenų veidą, kuris buvo pridengtas įprastiniu kasdienybės žydu. Mūsų visuomenei ne vienas tų atskleidimų bus naujas, negirdėtas, dėlto gal laikam ir sunkiai priimtinas..."

Iš tikrųjų aš norėčiau pilnai sutikti su tomis mintimis, kurias čia labai kiliai išdėstė kun. Gaida. Taip pat sutikčiau, kad Stasio Ylos kai kurie nauji, "negirdėti atskleidimai" tikriausia galės būti "laikam sunkiai priimtini". Bet tai daug nemažina veikalo vertės ir jo įdomumo. Yra gi pasaulyje dalykų, tezių ir tiesių, dėl kurių visuomet buvo dvi ar kelios skirtingos nuomonės. Ir jos visuomet bus skirtingos, kol žmonija nepasieks tobulo idėjinio uniformiškumo, ideologinio ir psichologinio vienodumo, kurio ligi šiol save teisiaisiais laikantieji siekdavo kartais gudrumu, dar dažniau jėga, o ateityje sieks, tikėkimės, gražioju ir sąžiningu įtikinimu.

Nežinrnt galimų kitokių pažiūrų, Ylos atskleidimai, surinkti tikri ar ir tik tariami faktai apie žinomųjų lietuvių bedievių, laisvamanių ir nukrypėlių atsivertimus į katalikišką Dievą yra ir ilks geras ir vertingas kultūrinis įnašas į lietuviškos Great Society dvasinį veidą. Tikrai, mes ligi šiol vis beždžioniškai šaukdavomės pavyzdžių iš svetur, lyg kitų tautų įdomieji žmonės, politikai, rašytojai, menininkai ir mokslininkai nebuvę gilūs ir turėję sudėtingų dvasinių išgyvenimų, gi mūsų šaliai buvę palši, neįdomūs, apsuę ir klauri, kaip rėtis. Buvo kitaip.

Ir aš ne tik tikiu, bet ir žinau, kad mes turėjome labai komplikuočių, dramatiškų ir tragiškų asmenybių. Sakėčiau, gal Yla savo veikale jų nė vieno pilnai dar nei neatvaizdavo, nes jis visur naudoja gana siaurą ir tik suinteresuoto apologeto metodą: kaip ten buvo, kaip nebuvo, bet jei tik paklydėlis pagaliau susitakė su savo Tvėrėju ar bent prieš mirtį ėmė įsisavinti jo idėją, tai jau ir gerai, tai jau ir laimėjimas, tai jau ir tiesos įrodymas.

Pasirodo, kad viena mada pas mus kaip anksčiau buvo, taip ir tebėra: spresti esminius religinės pasaulėžiūros principus, paprasčiausiai sakant - yra Dievas, ar nėra? - vis lyg balsavimo būdu. Du mokslininkai kadaise Lietuvoje taip ginčijosi. Vienas su rašė ilgą virtinę bedievių, netikinčių, indiferentų mokslininkų, kitas gi tuoj atrėmė jį dar ilgesne virtine "Dievu tikėjusių mokslų galioj. Ir komunistai, kaip man vienas pasakojo, kartais tokį metodą pirmajame bolševikmeityje dar panaudodavo. Kompartija sušaukia susirinkimą, dienvartarkėje iškyla religijos klausimas, jis statomas balsavimui, ir mingas triuškinančia dauguma nusprendžia: Dievo nėra, nebuvo ir nebusus...

Ylos knyga vykusiai įsiterina į vienos mūsų srovės polinkį vaizduoti dabar lietuvių visuomenės, politikos, mokslo ir kultūros barus, kaip tradiciškai katalikiškus ir vienintelius vertingus, svarius, reikšmingus, šį tą pozityvaus tedavusius. Visa kita buvę tik smulkmenos, incidentai. Viena biografinė studija apie žymų Lietuvos filosofą, pvz., mums pavaižduoja, kad tik tas mokslininkas ir visas Teologijos Filosofijos fakultetas buvo mūsų ateikimų zenitas, o kitokie mokslininkai ir fakultetai įteigę šalia kur ir gyvavo, tai nieko įdomaus nedavė ir nieko gero iš jų neliko.

Ylos "Dievas sutemose" dabar ne tik ne mažiau, bet daug žvariau nuskuto mūsų nacionalistinių, tautinių, liberalinių, socialistinių ir net komunistinių srovių pasipūtimą ir prestižą. Pasirodė, ne kas iš jų savaimingumo bepaliko, nes daugelį jų didžiųjų vyrų Praamžius tvarkingai pasišaukė savęs. Be reikalo buvo jų svyravimai, spyriojimai ir maištavimai. Yla juos sklandžiai sušlavė į vieną kreitelį: ir dr. Kuzmą, ir adv. Venclauskį, ir profesorius Čepinskį, Biržišką, Bagdoną ir Čiurlį, ir Sleževičių, ir Smetoną, Bilioną, Baltrušaitį ir Krėvę, pagaliau ir žinomą Amerikos lietuvių komunistą Kazį Vindiką-Taurą, ir net dar gyvą bosą intelektualą Ipolitą Nauragį, tą mūsų kadaise šauniausią Mefistofelį iš Goethės-Gounod "Faust" operos... Ir taipgi jo puikią žmoną Olgą, žavingą baleriną, kurios pasipasakojimai Ylos knygoje man priminė vieną jaunų dienų Antano Miškinio eilėraščių:

Turbūt, ir austi nebemoki, Kasdien keistesnės vis darais Prašokai dalį suberniokais Giliais nedėlių vakarais.

Praeis dar dešimtmetis ir kitas, Yla dar ne senas, ir jis sušpės parašyti antrąjį sutemų tomą, - ir ten gal jau atsidsurs Pijus Grigaitis, gal atsiras naujų liudijimų apie Dr. J. Šliupą, Dr. K. Grinį, M. Romerį, P. Leoną ir S. Kairį-Kaminską, Žemaitę ir Vincą Kudirką, Joną Jablonskį, Dubą ir Sruogą, Škėmą ir Mackų ir daugybę kitų, kurių religiniai

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UŽRAŠAI ***

VIETOJ UŽSIENIUOSE ant sienų ir tvorų rašinėjamų raginimų "Yankee, GO Home", dabar Washington sako "Yankee, STAY Home". Net senatorius Fulbrightas pataria amerikiečiams bent šįmet susilaikyti nuo atostoginių kelionių į užsienius ir pakeliauti verčiau čia pat, Amerikoje: mažiau būsia nemalonių įtemų patiemis ir geriau būsia patarnauta savam kraštui.

Senatoriaus Fulbrighto nuomonės dažnai skambėdavo nelabai harmoningai su mūsų, lietuvių, nuomonėmis ir siekimais. Prisiminkim tik jo pareiškimą apie "mitus ir realybes", siūlantį Amerikos politiką grąžinti daugiau į "savus reikalus" ir mažiau besukti sau bei kitiems galvas "nerealistiškais išlaisvinimų svajonėmis". Betgi šį kartą jo pareiškimas mintis mintin ir raidė raidėn sutampa su mūsų jungtinių bei paskirų autoritetų vieningu ir tapatingu nusistatymu bei įsakmiu patarimu: koki jausmai ar samprotavimai begundytų apsilankyti Lietuvoje, -- ar tai būtų giminių, draugų, ar apskritai gimtinės pasiilgimas, ar smalsumas "sužinoti visą tiesą iš pirmųjų šaltinių", ar užsidegimas ką nors "nauja ir nepaprasta" atlikti, -- bent šįmet nuo tokių kelionių susilaikykite.

Senatoriaus, kaip ir vyriausybės, sumetimai atkalbėti amerikiečius nuo kelionių į užsienius nėra visai tie patys, kaip mūsų. Čia pirmas rūpestis yra sulėtinti ir sumažinti svetur ištekančių dolerių srovę. Bet šalia to jis pastebėjo ir kitą neigiamą turizmo reiškinį. Būtent, kad turistai savo neapdairiu, kartais vaikščiu, o kartais net ir ekstravagantišku elgesiu gerokai užpila pridėtinio žibalo į priešamerikinių nusiteikimų židinius, kurie ir taip daug kur -- ypač šįmet -- triukšmingai liepsnoja.

Mūsų sumetimai ypač šįmet susilaikyti nuo kelionių Lietuvoje dar svarbesni. Visiems, taigi ir vadinamiems lietuvių kilmės amerikiečiams, galioja senatoriaus nurodytieji sumetimai. Tik dėl kelionių Lietuvoje jie galioja žymiai ryškiau. Jei nenaudinga dolerius vežti Prancūzijon, Italijon, tai Amerikai dar nenaudingiau vežti juos tiesiai į Sovietijos žodą, kurio vieninteliu skrynios doleriams rinkti tėra atdaros ir Lietuvoje. Bet politinis sumetimas čia už dolerinį dar svarbesnis, negu kur nors kitur.

Maskvos valdžia ir jos statybiniai Vilniuje norėtų, kad lietuviai iš užsienio, ypač iš Amerikos, kaip tik šią vasarą savo gausiais apsilankymais prisidėtų prie jų džiūgavimo Lietuvą pagrobus ir jau ištisus 25 metus ją pagrobta išlaikius. Amerikos politika, nors ir beveik nieko apčiuopiama dar nenumatė tam grobiui iš po Maskvos letenos išmušti, pagrobimo visgi niekad nelaimino ir prie pagrobikų džiūgavimo prisidėti neturi nei intereso, nei intencijos. Tad paskirų Amerikos piliečių į tą džiūgavimą -- sąmoningas ar iš žioplumo -- įsijungimas būtų tikrai netikęs patarnavimas šiam kraštui. Bet dar netikėsnis jis būtų Lietuvos interesams ir santykiams tarp pačių lietuvių. Įsivaizduokim, kad mes esam tenai, 25 metus stalinų, chruščiovų, briežnevų ir jų statytinių kompanijos vėtomis ir mėtomis, ir pamatom būrį amerikiečių tapusių savo tautiečių, gal net giminių ar buvusių draugų, sėdinčių iškilnių tribūnoje, ne su mumis, o su mūsų vėtytojais ir mėtytojais, -- koks jausmas ir koks įspūdis kiltų mumyse apie tuos tautiečius ir apie tą jų Ameriką?

Tačiau senatoriaus įtaigojimas gera būtų pritaikyti ne vien "eiliniams piliečiams". Geri Amerikos piliečiai galėtų patarti senatoriui, kad jis patartų ir prezidentui bent šįmet susilaikyti nuo kaikiurių plačiai svarstomų kelionių. Ir ypač kad panašiai patartų Amerikos žurnalistams, kuriuos, sako, Maskva norinti išsikviesti į Pabaltijo "išlaisvinimo" sukaktuvių iškilmes.

popieriai dar nebuvo visai aiškiai sutvarkyti. Kad ten rasime Liudą Girą, Salomėją Nėrį ir galekskunigą Mykolaitį-Putiną, tai man nėra daug abejonės, nes tam mistiniai pagrindai jau iš kalno pradėdami dėti.

Pati slinktis gal ir labai gera, bent aš dėl to nieko nesakėčiau. Tik toks užmojo platumas ir apetitodidumas mane kiek neramina. Juk beveik nieko gero nebėra iš visų anų paminėtų mūsų visuomeninių bei ideologinių srovių. Jokio jų kitokio turinio, savaimingumo ir originalumo, ir įteigų man atleistumėt dar kartą porą madingų svetimžodžių, - jokio jų individualumo ir spal-

vingesnio identiteto, o tik ložių krūva.

Ir ką tada mes darysime su tais vienodai sulūžusiais rasta? Laužą kūrėnsime? Ir ką papasakosime lietuvių tautai po 20 ir po 50 metų, kuri galimas dalykas vėl bus kiek kitokia, negu ji buvo 19-jo amžiaus pabaigoje ir dar šio amžiaus pradžioje?

Šie klausimai ir svyravimai nežinioje mane skaudina, neramina ir domina veik daugiau, negu p. V. Sidzikausko optimizmas apsiungusiam Vlike. Jų neišskaido net ir Stasio Ylos be galo sėminga paklydusių avelių ir jų sielos vingių šienapiūtė.

DIRVOJE GALITE ĮSIGYTI ŠIAS KNYGAS

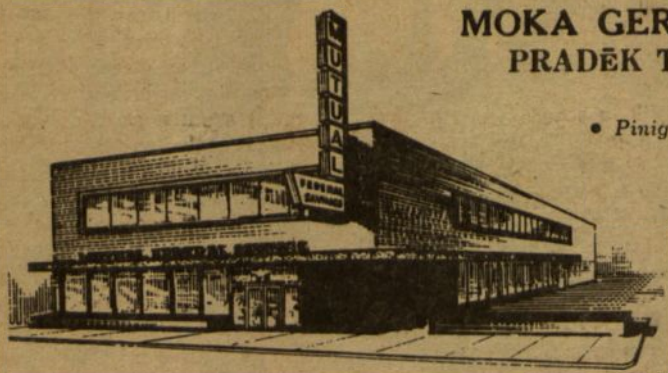
PALJK AŠARAS MASKVOJE — B. Armonienė	\$3.00
KELIAS Į KAIRĘ — Alė Rūta	\$3.00
DAILININKAS RAUBA — Vincas Ramonas	\$3.50
ALMA MATER — R. Spalis	\$5.00
VIENU VIENI — N. E. Sūduvis	\$4.00
ŽMOGUS BE DIEVO — Juozas Girnius	\$5.50
POEZIJA — J. Aistis	\$6.00
ANYKŠČIŲ ŠILELIS — Ant. Baranauškas	\$5.00
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$5.00
BŪK PALAIMINTAS (poezija) — A. P. Jasas	\$2.00

Visa eilė kitų lietuviškų leidinių.

Užsakymus siųsti: DIRVA, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS! PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC	5th	4.59
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey	5th	3.98
3. CANADA DRY VODKA	5th	2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy	5th	3.35

5. COINTREAU Liqueur	5th	4.75
6. CHIANTI Imported Wine	5th	.98
7. Zeller SCHWARZE KATZE	5th	1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

Šiluvos koplyčios misterija

LIETUVIŲ KOPLYČIA WASHINGTONO PAMINKLINĖJE BAZNYČIOJE JAU BUVO SUKĖLUSI GINČŲ KURIAI MARIJAI: ŠILUVOS AR VILNIAUS AUŠROS VARTŲ JI YRA SKIRTINA. — DAR DAUGIAU NEAIŠKUMŲ IŠKELIA JOS MENINIS IŠPILDYMAS.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Prieš kiek laiko patekau į pašnekę apie lietuvių architektų ir dailininkų pasireiškimą šio krašto statybose (žūr. Dirvos vasario 26 Nr.). Pašnekėsje besisielojant dėl lietuvių nekviemo į mūsų pačių statybas, pasiteiravau dėl būsimos Šiluvos koplyčios Washingtono D.C. paminklinėje baznyčioje. Juk čia tikrai puikl progą pasireikšti mūsų architektų ir menininkų genijui. Ir taip, kaip buvo tas reiklas tvarkomas galėtų patarnauti pavyzdžiu kitiems. O klausiau todėl, kad kilo nemažai neaiškumų. Iš pradžių buvo skelbiama apie specialios menininkų komisijos sudarymą, vėliau kalbėta apie konkursą, o paskiausiai, nei iš šio nei iš to, pradėjo rodytis jau priimtų projektų nuotraukos. Į mano paklausimą pašnekėsi vadovavęs kun. dr. V. Bagdonavičius MIC atsakė, kad iš susirinkusių vargiai kas galės atsakyti. O Draugo kultūrinio prie-

Stebuklingasis Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas Vilniuje.

lietės kaž kokį 'tabu'.

Iš tikro, tas klausimas ne man vienam rūpi. Jis yra plačiai diskutuojamas menininkų ir meno mėgėjų sluoksniuose. Ir jei taip, jis reikalingas viešo išsiaiškinimo. Žinoma, suprantu kolegas iš Draugo. Jie turi respektuoti vyskupo V. Brizgio autoritetą ir laikytis drausmės. Iš kitos pusės, vyskupo autoritetas meno ir skolio klausimuose nėra galutinis. Koplyčia turėtų arba bent galėtų reprezentuoti lietuvių meną ir todėl visiems be tikėjimo ir pažiūrų skirtumo būtų labai malonu, jei ji sukeltų visuotinio pasigėrėjimo.

Koplyčia jau buvo sukėlusį ginčų, bet daugiau iš politinės pusės. Vilniečių Sąjunga pageidavo, kad ji būtų dedikuota Vilniaus Aušros Vartų Marijai, o ne Šiluvos.

Kun. Stasys Yla, knygos "Dievas sutemose" autorius, Drauge užginčijo įtarimą, kad Vilniaus nenorėta prisiminti politiniais sumetimais, kad nesukėlus ginčų su lenkais. Pasak jo:

"Kalbant dėl Vilniaus, tai jis ne vieną kartą buvo užsitarnavęs dangaus ašarų. Bent du sykiu ši mūsų sostinė buvo prieš paversta griuvėsiais ir peleinais. Prie tų griuvėsijų neatsirado Marija ir neguodė. Ji pasirodė ir pravirko tada, kai griuvėsiai iškilo tautos tikėjimą. Ir tada ji pasirinko ne sostinės padėdę, o akmenį paprasto miesto laukuose."

Atseit, čia reiklas daugiau sukasi apie tikėjimą, o ne politinius momentus. Pagaliau, mano nuomone, tiek Aušros Vartų, tiek Šiluvos Marija yra viena ir ta pati, nors abiejų vietų stebuklinguose paveikluose ji kiek kitaip atrodo.

Sustojus prie išvaizdos, reikia pastebėti, kad skulptoriaus V. Kašubos numatyta Marijos Washingtono koplyčiai statula stovės 'ant laukų granito masyvo'. Tai turbūt tam, kad davus lokalinio kolorito -- marmuro Šiluvoje nebuvo. Tačiau toji kašubinė Marija visai neturi lietuviško antspalvio. Atsiminkime, kad Lietuvoje spinduliais buvo papuošiamos tik šventųjų galvos, bet ne visi kūnai. Jei Kašubos Marija į ką nors panaši, tai daugiau į Guadalupe's Mariją.

Iš viso, bendras altoriaus, kuriam numatyta toji statula, ir jo

Guadalupe's Marija

fono vaizdas kvepia baisiupraeito šimtmečio provincializmu. Kiek čia visko be reikalo priklįsta. Jei pagaliau norėta specialiai pabrėžti Šiluvos įvykį, ar nepaprastiau būtų tai pavaizduoti paveikslu, o ne statula. (Juk ir pačioje Šiluvoje stebuklingasis paveikslas yra daug senesnis, negu Vėluosio 1914 m. Marijos stovykla tarp angelų.)

Ir dar vienas momentas. Pagal naujus liturginius reikalavimus, kunigas mišias atnaušauja atsiskęs veidu į maldininkus. Jau vien dėl to altorius turės būti pertvarkytas.

Jei šiuo atveju geriau būtų pasirinkti paveikslą ar mozaiką, tai V.K. Jonyno sieninėje mozaikoje visai bereikalo dominuoja Smūtkelis - Rūpintojėlis, kuris labai mieliai atrodo miniatiūrinėje liaudies skulptūroje, tačiau padidintas jau nedaro įspūdžio. Toks didelis Smūtkelis, skulptoriaus Juozo Mikėno darbo, padarė labai blogą įspūdį Paryžiaus pasaulinės parodos lankytojams. Mozaikoje jis sudaro įspūdį, kad tiesiog spaudžia Vorkutos besimeldžiančius! O ko čia dar trūkų? Yra ir Rimšos Vargo Mokykla ir daugybė bažnyčių, kryžių, kero dar ir pažįstamų veidų. Aiškina, kad "šiuo norima pabrėžti spaudos draudimo ir dabartinės priešpaudos laikus". Bet ar tai ne politinis momentas, kurio ne politikas, kun. Stasys Yla, ir iš viso, koks čia paveikslas jei jis pats nekalba, bet kurį reikla dar aiškinti?

Dar grįžtant prie Marijos atvaizdavimo. Kun. Tito Narbuto knygoje "Marijos šventovės Amerikoje", kurią cenzūravo kun. Stasys Yla, yra Guadalupe's Marijos atvaizdas su tokia pastaba: "The Blessed Mother's Own Portrait, be Herself". Reiškia, tai

Lietuvių koplyčios Washingtono altoriaus ir jo aplinkos projektas. Altoriaus mensa ir šonai bus baltu marmuru. Ant laukų granito masyvo, spalvotų mozaikų fone stovės skulptoriaus V. Kašubos Šiluvos Šv. Marijos statula. Viršuje nišos mozaikiniai įrašai lietuvių ir anglų kalba. Dail. A. Elksaus lubų mozaikoje bus regimi Aušros Vartų, Trakų, Žem. Kalvarijos ir Pažaislio Šv. Marijos paveiksai. Draugo nuotrauka

autentiškas paveikslas ir tokia turėtų vaizduoti ir V. Kašuba, be kūdikėlio. Kas tada su Aušros Vartų ir originalia Šiluvos ir kitų stebuklingųjų vietų Marijom?

Ar čia ne argumentas už vadinamą abstraktų meną? Ar gilesnės religinės nuotaikos nesukeltų visos bažnyčios kompozicija, spalvos, o ne žmogiškų formų atvaizdavimas?

Kiekviena epocha turi savo kalbą ir savas išraiškos priemones. Nūdienis jaunimas, patekęs į meno galerijas, jau nebesižavi praeitų šimtmečių klasikais, bet daugiau domisi moderniu menu. Kai Vokietijoje reikėjo atstatyti sugriautas bažnyčias, niekas nesinaudojo senais pavyzdžiais. Ir katalikai šioje srityje pasirodė žymiai pranašesni, mažiau praeities suvaržyti, negu protestantų bažnyčių statytojai.

Sutinku su kun. Yla, kad mūsų atveju viskas turi nusilenkti religiniam momentui, bet... skirtingų šių dienų ir rytojaus, o ne vakar dienos maldininkui, čia tikrai galima apsieti be Rimšos Vargo Mokyklos ir Vorkutos požiūrio. Kaip visu statiniu, visu koplyčios vidumi užkrėsti lankytoją religine nuotaika, yra menininko uždavinys, kuriam atlikti jis turi turėti laisvas rankas.

Dabartinės koplyčios projektuose galima įžūrėti gabių amatininkų rankas, bet pasigėdinti dieviškos kūrybinės kibirkštės. Gal jie buvo suvaržyti užsakymo nurodymu, gal jie iš viso nebuvo gavę įkvėpimo, pagaliau, gal ir aš pats klystu. Apie skonį juk negalima ginčytis! Tačiau abejojančių yra daugiau. Abejojančių, jei ne darbų rezultatais, tai bent jų parinkimo metodais. Ar nebuvo paprasčiau pirmiau pastarti su keliais architektais, dailininkais? Paprašyti jų projektų ir net sumokėti jiems už sugaištą laiką, juk objektas nemažas, bene 400 tūkstančių dolerių vertės? Ir pagaliau, ar lietuvių, kurių vardu ta koplyčia bus vadinama, visuomenė neverta kiekplatelesnio paaiškinimo, kodėl tie darbai pasirinkti?

Skaityk ir platink

DIRVA

jusioje veikti Ukmergės lietuvių gimnazijoje. Tų metų rudenį prieš metus įsikūrusi gimnazija žymiai pasipildė, įstojus į ją iš Rusijos grįžusiems mokiniams. Jų tarpe buvo ir Jonė Develkytė. Visiems buvo žinoma, kad tai esama dukters to žymaus Ukmergės lietuvių Develkio, kuris dar 1914 m. pavasarį pradėjo statyti didelius mūro namus ir ant jų abiejų stogo galų pasodino po cementinę mešką. Nuo to ir iškilęs mūro pastatas gavo meškų vardą. Opa-stato frontinėje sienoje įmūryto Vyčio ženklą ir dėl jo priklbusiems rusų valdininkams turėjo aiškintis, jog tai esąs šv. Jurgis; dėl to buvo paliktas ramybėje.

Žymaus Ukmergės lietuvių dukra pirmiausiai veikė mus mokslo draugus visus pralenkiančiu knyginiu žinojimu. Ji mums atrodė lyg būtų vaikščiojanti enciklopedija, berianti savo žinias. Kriti mums į akis ir jos savaimingos manieros, daugiau rafinuotos, miesčioniškos kultūros paliestos. Jos elgsena, galvoseną ir, apskritai, santykiavimas su mokslo draugais buvo visai skirtingi nuo josios draugių. Žodžiu ji mums buvo visai savaiminga asmenybė.

Neteko per daug bendrauti su ja gimnazijoje, nes buvau aukštesnėje klasėje ir ją anksčiau baigiau. Universitetinių studijų metu teko tik atsitiktinai susitikinėti. Težinojau tik, kad ji buvo veikėja Filiae Lithuaniae korporacijoje, vėliau studijavo užsienyje ir išėjo žymi visuomenininkė.

Vėlesniais, jau prieškariniais metais, ji susižavėjo Lietuvos statutu ir tapo uoli prof. J. Lappo mokinė. Ji artimai su juo bendradarbiavo ruošiant jam antrą statuto leidimą ir jo išsamų komentarą. Nuo to meto Lietuvos statusas pasidarė jos gyvenimo tikslas. Gyvendama pokariniais laikais Paryžiuje ir protarpiais mokydama Vasario 16 d. gimnazijoje, ji atsidėjus rengė jo lietuvišką ir prancūzišką vertimą, komentarą ir net, rodos, žodyną. Ruošėsi paskelbti dar eilę veikalų, susijusių su statutu, Kriščiūko alfabeto II šimto metų sukakties progą (1963) buvo pasižovusi išleisti veikalą apie jį. Žodžiu, ji turėjo pramuštą galvą visokiais planais ryšium su statutu, ją slėgė rūpestis dėl reikalingų fondų tiems planams vykdyti. Tuo reikalu prasidėjo mūsų korespondencija 1963-64 m. nutrukusi staiga be rezultatų. Jai nepatiko, matyt, mano patarimas nenorėti iš karto per daug ir apsiriboti kokio vieno veikalo išleidimu. Nedžiugino jos taip pat ir pavaizduotos čia mokslinių

veikalų išleidimo sąlygos. Tad ji paliko, tur būt, iki mirties pasinėrusi savo rankraščiuose ir besisielojanti jų paskelbimui. Ji mirė palikusi didelius nebaigtus darbus. Tačiau jos gausingos apybraižos lietuviškuose ir svetimuose leidiniuose, o taip pat paskaitos eilėje tarptautinių konferencijų, išspausdintos rimtuose rinkiniuose, paliks neišdildomą lobį mūsų praeities tyrinėjimui. Jos darbai ir neįvykdyti planai bylos mūsų tautiečiams apie Lietuvos istorijos mokslo entuziastę, svaiojusią atverti mūsų praeities naujus horizontus. Gerai būtų, kad koks mūsų istorikas netrukus imtųsi rautis po jos mokslinių palikimų ir duotų pilną jos, kaip istorijos tyrinėtojos, vaizdą. Tai būtų geriausias pro memoria tai mūsų užgesusiai Tautietei.

MIRĖ DIDELĖ LIETUVOS ISTORIJOS MYLĖTOJA

J. JAKŠTAS

Tik ką spaudoje pasklidusi žinia apie dr. J. Develkytės-Navaklenės mirtį bus ne be susijaudinimo ir gilaus susimąstymo kiekvieno Lietuvos praeities mylėtojo sutikta. Ir šiaip kiekvienas tautietis, turėjęs progą ją pažinti, turės prisiminti jos nepastatą asmenybę, iš kurios vis ritosi įvairios idėjos, kartais pirmu žvilgsniu keistos. O mokslo žmonėms ji pirmiausiai paliks įspūdį savo karštingaiška knygu meile bei jų nepasotinamų skaitymu.

Su šiuo josios paskutiniu būdo bruožu sieja mano pirma pažintis su ja 1919 m. neseniai pradė-

1965 M. KOVO 15 D., 7 VAL. VAK.,

lietuviškas radijo programas

MARGUTIS

pradeda iš naujos ir galingos radijo stoties

WXRT — radijo banga FM-93,1

Dabar MARGUTIS bus girdimas ne vien Chicagoje ir apylinkėse, bet lietuviškos programos pasieks Waukeenganą, Kenosą, Racine, Milwaukee, Kankakee, Jolietą, Rockfordą, Hammondą Gary, E. Chicago, Beverly Shores ir daugelį kitų lietuvių kolonijų Michigano, Indianos ir Wisconsin valstijose.

KLAUSYKITE MARGUTĮ KASDIEN NUO NUO 7-8 VAL. VAKARO.

(Išskyrus šeštadienius ir sekmadienius).

Rašykite MARGUTIUI: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60636. Tel. GR 6-2242.

Lietuvių koplyčios Washingtono kairioji siena, spalvotų mozaikų, 23 pėdų aukščio ir 13 pėdų pločio, reikš mūsų tautos patikėjimą Dievo Apvaizda ir Kristumi. Centre: Rūpintojėlis tarpe dviejų angelų. Aukštai: Dievo Apvaizdos simbolis ir iš jo einą šviesos spinduliai. Gilumoje: dirvų, sodybų, senobinių bažnyčių ir kryžių vaizdas. Kairėje: motina prie ratelio moko savo kūdikį skaityti lietuviškai iš maldaknygės. Šiuo (pagal P. Rimšos skulptūrą) norima pabrėžti spaudos draudimo ir dabartinės priešpaudos laikus. Žemai: dr. J. Scholimer aprašytos lietuvių šv. Mišios Vorkutos koncentracijos stovyklos kasyklose. Iš Dievo Apvaizdos ir Kristaus trykštą šviesos spinduliai pasiekia ir šį požemį. Viso vaizdo viršuje bus mozaikinis lietuvių kalba įrašas: "Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį". Projektas dail. V.K. Jonyno. Draugo nuotrauka

Neringos tunto suruošė Clevelande Kaziuko mugė sutraukė daug svečių ir paruoštieji rankdarbiai greit buvo išpirkti.
V. Plodžinsko nuotrauka

Neringos tunto skautės R. Ramanauskaitė ir R. Jokūbaitytė po įtempto darbo gražiai pasisekusioje Clevelande Kaziuko mugėje.
V. Plodžinsko nuotrauka

Skaityk ir platink
DIRVĄ

MEČYS ŠIMKUS,
teisininkas, tiksliai,
gerai ir greitai už-
pildo įvairius IN-
COME TAX pa-
reiškimus. Kreip-
tis:

**ŠIMKUS REAL
ESTATE**
4259 South
Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

PHILADELPHIA

DAUKANTO MINEJIMAS

Praėjusiais metais suėjo 100 metų nuo mūsų istoriko S. Daukanto mirties. Šią sukaktį atžymėti L. B. Philadelphia Apylinkės valdyba, š. m. vasario mėn. 27 d. suruošė minėjimą, į kurį atsilankė gražūs skautai aktyvesnių vietos lietuvių. Minėjimą pradėjo apylinkės vicepirmininkas dr. J. Puzinas. Paskaitą apie S. Daukantą skaitė istorikas V. Trumpa. Paskaita buvo labai įdomi ir verta išgirsti. Supažindinę klausytojus su varginiu S. Daukanto gyvenimu, prelegentas ypač pabrėžė, kad tame Lietuvos susmukimo laikotarpyje, S. Daukantas buvo pirmasis siekęs laisvės ir savystovios Lietuvos. Už tai jis neprisidėjo nei prie vieno sudilimo, nes visi sudilimai buvo ruošiami sąjungoje su Lenkija -- Liublino unijos dvasioje Lietuvos atstatymą ir lietuvių tautos išsilaukimą jis ir matė tik lietuvių kalbos vartojime, dainose ir patarlėse. Jis buvo teisus, nes Lietuva buvo atstatyta ir laisva.

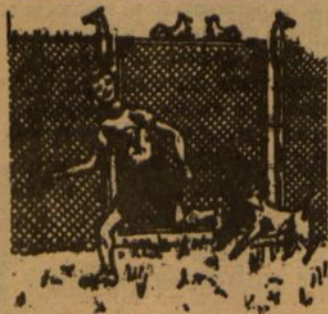
KORP! NEO-LITHUANIA

Korp! Neo-Lithuania Philadelphia padalinys, ruošiasi metinei šventei, š. m. vasario 28 d. padalinio sueigoje pirm. G. Mironas supažindino korporantus su būsimos šventės eiga. Šventė bus švenčiama gegužės mėn. 1 d. Graži Mc Callister salė jau išnuomota. Lieka tik kviesiti ir laukti svečių. O jų tikimasi daug, ypač jaunimo. Tikimasi sulaukti korporantų ir iš kitų padalinių.

Į šią sueigą buvo pakviesta ir atsilankė keletas latvių korporantų. Jie pasakojo apie jų korporacijas. Daugumoje jų korporacijos yra vietovinės -- sritinės, o ne ideologinės, kaip pas lietuvius. Susitarta suelti artimesnį kontaktą su broliškos tautos studentais korporantais. Po sueigos, prie alučio ir žirnių, gražiai pasikalbėta, pabendrauta.

(pm)

**DABAR GERIAUSIAS
LAIKAS ĮRENGTI
TVORAS JŲŲ NAMŲ
PUOŠNUMUI IR ŠEIMOS
SAUGUMUI.**

Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, tureklus ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų pagerinimui ir papuošimui.

**KOSTAS
BUTKUS**
Telefonai: CHICAGO
LUdlow 5-6291,
bet kuriuo laiku,
PROspect 8-2781
rytais ir vakarais.

KAZIUKO MUGĖ CLEVELANDE

Lietuvių salėje, kovo 7 d. įvykusi tradicinė skautų ir skautų Kaziuko Mugė susilaukė nepaprastai gyvo ir gausaus lankytojų ir svečių prisidėjimo. Daugelį nustebino mūsų jaunimo taip gausiai paruoštų įvairiausių darbų įvairumas, mugės pagyvinimas "ėigonėmis", žaidimais ir net -- baronkomis. Momentais visi svečiai netilpo valgykloje, kur šeimininkės plūso virtuvės kaitroje, besistengdamos pavaišinti visus atsilankčius skaniais valgiais ir pyragaičiais.

Kalbant apie mugės pasisekimą, tektų išvardinti visą eilę pasišventusių skautybei motinų ir tėvų bei skautų ir skautų vado-

vų bei vadovių, kurie įdėjo tiek daug darbo, paaukojo daug valandų, kad mugė susilauktų tokio gražaus pasisekimo. Atrodo, pati jaunesnioji skautijos karta buvo geriausiai ir uoliausiai ruošiamą mugės gausioms gėryboms ir programai praveisti.

Skautiškoje programoje geriausiai pasirodė mažosios paukštytės, sklandžiu lietuvišku žodžiu deklamuosios ilgesnius ir trumpesnius eilėraščius, pasirodžiusios dainos ir šokių aranžavimuose.

Neringos ir Pilėnų tuntu vadovybių ir abiejų tėvų komitetų talka davė gražių vaisių ir visuomenės paramos. Kaziuko Mugės pasisekimas tarnaus gražiu pavyzdžiu tolimesnei mūsų skautų ir skautų veiklai.

NEW HAVEN

• New Haveno Lietuvių Moterų Klubas kovo mėn. 21 dieną, 4 v. p. p., YWCA didžiojoje koncertų salėje, New Haveno, 42 Howe St. (prie Chapel St.) ruošia koncertą-parodą.

Programoje dalyvauja pianistė Aldona Kepalaitė, dainininkė Salomėja Valiukienė, aktorius Vytautas Valiukas. Parodoje išstatyti dailininkės Lijolės Žydonytės kūriniai. Po koncerto -- vaisės. Apylinkės lietuviai nuoširdžiai kviečiami atsilankyti.

TORONTO

• Lietuvių kredito kooperatyvo Paramos valdyba susirinkusi kovo 3 d. posėdžio, pareigomis pasiskirstė šiaip: H. Stepaitis -- pirmininkas, P. Bastys -- vicepirm., S. Grigaliūnas -- sekretorius, E. Jurkevičienė -- išdininkas ir dr. J. Yčas -- nariu kooperatiniam švietimui.

• KLB vietos apylinkės solidarumo mokesčio rinkimas, trukęs 6 savaites, davė gražių rezultatų. Buvo surinkta virš 1000 dol. Į šį rinkimų vajų buvo įsijungę visa eilė asmenų.

• Dailininkė V. Pazukaitė, po daugelio išgyvenimų, vasario mėnesio pabaigoj lėktuvu iš Lietuvos per Maskvą atvyko į Kanadą ir apsistojo pas savo artimuosius Toronte.

• Kaziuko mugė, kurią suruošė Šatrijos ir Rambynų tuntas vasario 28 d. Prisiėlimo parapijos salėje, praėjo su dideliu pasisekimu.

**DIRVOJE YRA
DIDELIS PASI-
RINKIMAS
IDOMIŲ KNYGŲ**

KRAUTUVĖS ATDAROS

PIRMAD. IR KETVIRTAD. MIESTE NUO 9:30 V. RYTO IKI 9 VAL. VAK.
SKYRIUOSE NUO 9:30 RYTO IKI 9:30 VAL. VAK.

USE EAGLE STAMPS LIKE MONEY AT ALL 5 MAY COMPANY STORES!

MAY'S

DOWNTOWN
ON THE HEIGHTS
PARMATOWN
SOUTHGATE
GREAT LAKES MALL

BASEMENTS

**Audyklos pertekliaus išpardavimas! 700 liuksusinių
Dacron Polyester pripildytų antklodžių**

Sutaupote \$2 iki \$4 ant kiekvienos antklodės

Mes nupirkome visą audyklos antklodžių su DuPont, Dacron polyesterio (oficialiu raudonu antspaudu) tūriu išteklį. Antklodės užtrauktos nyponu, Chromspuns, poliruota medvilne, medvilnės satinu, dirbt. šilko challis, plius kitomis medžiagomis. Daugelis pavyzdinių antklodžių puikiuose spalvose.

Palyginkit
8.98 iki 10.98
72x84' dydžio

6.98
viena

Jumbo 80x90 inčų dydžio9.98

Priimami užsakymai paštu ir telefonu... Šaukit CH 1-3070

Palikite mums spalvų ir medžiagų pasirinkimą.

BASEMENT DOMESTICS, DOWNTOWN, HEIGHTS, PARMATOWN AND SOUTHGATE

• Juczas Alonderis su ponias, iš St. Catharines, Kanados, buvo atvykę į Clevelandą tartis su Čiurlionio Ansamblio vadovybe dėl koncerto. Ta proga kanadiškiai svečiai buvo atsilankę ir Dirvos redakcijoje.

• BALFo visi trys skyriai Clevelande, kovo mėn. 21 d., 11:30 val. šv. Jurgio parapijos salėje šaukia visuotiną narių susirinkimą.

Būs svarstoma Clevelando BALFo skyrių persitvarkymo reikalas. Valdyba kviečia visus šiam susirinkime dalyvauti.

• Dono Kazokų Choras ir šokėjai tik ką grįžo iš gastrolų po Europą ir pasirodys Clevelande kovo 13 d.,

8:30 val. vak. Music Hall salėje. Jų koncertą globoja Cleveland Opera Assoc.

Bilietus iš anksto galima įsigyti Burrows ir Higbee krautuvėse ir 2816 Euclid Ave.

• Prieš atnaujindami savo draudimus, palyginkite kainas telefonuodami V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

• Inž. Vytautas Pakalniškis, dirbęs kaip vyr. inžinierius porą šimtų mylių nuo Montrealio esančiose kasyklose, buvo atvykęs į Clevelandą ir ta proga dalyvavo kovo 6 d. ALT S-gos Clevelando skyriaus susirinkime.

Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos meno ansamblis 'Aukuras' vyksta į Chicago

Chicago Kristijono Donelaičio mokyklos vadovybė pakvietė Clevelando mokyklų ansamblių į savo mokyklos metų užbaigimo

šventę, kuri įvyks gegužės mėn. 29-30 dienomis. Ansamblis vyksta pilname sastate: su choru, kanklininkėmis ir tautinių šokių grupe. Šiuo metu 'Aukuro' ansamblis, vadovaujamas muz. Alf. Mikulskio, labai intensyviai ruošiasi savo pirmųjų metų veiklos sukaustuviniam koncertui, kuris įvyks balandžio mėn. 4 dieną, šv. Jurgio parapijos salėje.

1964 m. balandžio mėn. 4 dieną, toje salėje mokyklos vedėjas Juczas Stempužis perskaitė 'Aukuro' ansamblio įsteigimo aktą ir 80 jaunųjų ansamblių paskelbė visam lietuvišajam pasauliui savo šūkį: Mokslas, Darbas ir Daina — Lietuvai Tėvynei!

Pirmųjų metų laikotarpyje ansamblis turėjo progos gražiai užsirekomenduoti kongreso atstovės Frances P. Bolton sodyboje, mokyklos parengimuose, ir taip pat gan dažnai tenka girdėti Tėvynės Garų radijo valandėlės metu. Šio pirmojo metinio koncerto proga ansamblio krikšto tėvai, p.p. M. Švarcienė, A. Puškoriūtė, Dr. E. Lenkauskas ir Dr. A. Nasvytis ruošia visiems ansamblio dalyviams vakarienę, kuri bus tuoj po koncerto parapijos salėje. Bilietus į koncertą galima įsigyti pas ansamblio dalyvius, kaina \$1, arba prie įėjimo, kaina \$1.50. Kviečiame visus clevelandiečius balandžio mėn. 4 dieną į šv. Jurgio parapijos salę, į vienerių metų 'Aukuro' ansamblio sukaustuvinį koncertą. (vas)

• Prancūzų komp. Pierre Boulez, Clevelando Orkestro iškilius svečias, dirguos to orkestro koncertams kovo 11 ir 13 d. Severance Hall.

Programoje — prancūzų kompozitorių kūryba.

REIKALINGOS MOTERYS

Mokinės prie suvamu mašinų

Mokins kvalifikuotus asmenis mūsų įmonės darbu. Darbas pastovus ir teikia akordinio darbo uždarbį.

NERA AMŽIAUS RIBOS.

Kreiptis nuo 8 val. iki 5 val. p. p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

JOSEPH & FEISS CO.

2149 West 53 St.

Tel.: 961-600.

(2730)

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

Šv. Jurgio parapijoje

Turime keletą gerų vienos ir dviejų šeimų namų. Bonna, Hecker, Addison, Cornelia ir kt. Arti gero susisiekimo, bažnyčios, mokyklos. Nebrangūs, galima pirkti su mažu įmokėjimu. Nedidelis mokesčiai. Suinteresuoti skambinkite.

E. 160 — St. Clair

2 šeimų 4-4, 3 garažai. Nuoma 130 dol. mėn. \$9,500

Investavimui

4 butai. Nuoma \$240.00 mėn. \$1000 įmokėti. \$10.900

Euclid, Ohio

3 metų "split-level", 3 miegamieji, salionas, valgomasis, virtuvė, kilimai, padalintas rūsys. Arti mokyklų ir susisiekimo.

Norintieji parduoti namus skambinkit UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai: Alg. Dailidė, John Lorenz ir Ant. Mikolūnas

13229 Superior Ave.

UL 1-6666

Clevelando neolituanės R. Mackevičiūtė, A. Šiaučiūnaitė, Ž. Mackevičiūtė ir V. Gatautytė deklamavusios ALT S-gos Clevelando skyriaus parengime kovo 6 d. V. Plodžinsko nuotrauka

ALT S-gos Clevelando skyriaus parengime kovo 6 d. dalyvavo gausūs būrys narių ir svečių.

V. Plodžinsko nuotrauka

NUOTAikingas ALT S-gos POBŪVIS CLEVELANDE

Kovo 6 d. Čiurlionio Ansamblio namuose įvyko tradicinis ALT S-gos Clevelando skyriaus Vasario 16-tos minėjimas. Tokiomis progomis skyriaus nariai, jų šeimos, bičiuliai ir svečiai šeimyniškoje nuotaikoje dalinasi lietuviams rūpimomis aktualijomis, išskylančiomis naujomis idėjomis ir mintimis. Bendraujant su akademiniu jaunimu nuoširdžiai sekamas jų įsitraukimas ir gyvenimas patriotinė dvasia, domėjimasis ir sekimas lietuviškosios literatūros, dailės jos pristatymas trumpose jų paruoštos programos metu.

Oficialiąją dalį pradėjo skyriaus pirmininkas Kazys S. Karpius, paprašęs sugiedoti Lietuvos himną ir susikaupimu pagerbti žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Adv. Julius Smetona savo pranešime palietė visą eilę konkrečių pavyzdžių, kaip be didelio darbo ir be daugelio laiko gaišinančių posėdžių, vienam žmogui įmanoma daug padaryti, kad Lietuvos klausimą palaikyti gyvą tuose amerikiečių sluoksniuose, nuo kurių daug priklauso politinė, propagandinė eiga ir jų kryptis. Pranešimas neišsiliojo į bendrybes, o taikliai ir įdomiai vedė į mūsų uždavinį vykdomo gyvenimiškąsias galimybes.

Grupė neolituanų atliko trumpą dailiojo žodžio programą, kuriai vadovavo Algis Garlauskas. Pavieniai ir keliuose buvo pristatyta mūsų klasikų kūrybos ištraukos, padvelkė gilia, patriotinė dvasia.

Inž. A. Nasvytis papasakojo savo įspūdžius iš neseniai įvykusio P. Amerikos Lietuvių Kongreso, savo trumpoje kalboje sugebėjęs paliesti ir tenykščių lietuvių gyvenimo vaizdus ir skirtingas sąlygas. A. Nasvyčio nuomone, gerai pavykęs Kongresas pakėlė lietuvių dvasią ir žadą gražesnių

vilčių ateitį. Jis pasidžiaugė jaunimo meno ansamblių, jų gražių pasiruošimų ir noru tarp savęs bendrauti ir išsilaikyti lietuviškoje dvasioje.

Baigus programą, pobūvio ir minėjimo dalyviai vaišinosi ir grupelėmis susispaletę dalinosi gražiai vykusio vakaro nuotakomis.

Vardavininkai Kaziai buvo pagerbti ir papuošti gėlėmis.

Pobūvio metu buvo traukiami 1964 m. Dirvos skirtingieji laimėjimai jos skaitytojams ir rėmėjams. Tą ceremoniją pravedė Vilties d-jos pirmininkas dr. Vladas Ramanauskas, talkindamas korporantams Žilvilei ir Rūtai Mackevičiūtėms. 24 laimėjusieji Dirvos skirtas dovanas skelbiami atskirai šiame Dirvos numeryje.

• Padėka už talką. Kaip ir visada, šių metų Tauti-

nės Sąjungos Clevelando skyriaus tradicinis Vasario 16-tos minėjimas kovo 6 d. buvo labai jaukus, nuoširdus, artimųjų pabendravimas. Gražu, kad dalyvavo ir kitų srovių veikėjai, nesijautę svetimųjų tarpe.

Noriu pareikšti padėką Korp! Neo-Lithuania jaunimo būreliui, kurie išpildė programą. Adv. Juliui R. Smetonai ir Dr. Algirdui Nasvyčiui už pranešimus.

Ačiū visiems, prisidėjusiems prie suruošimo ir padovanojimo maisto ir svečiams patarnavusiems. Ypatinga padėka priklausomoms Stuoigenei, Pračkenei, Binkauskienei ir St. Lukoševičiui.

K. S. Karpius, pirm.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSA

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiesiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimties, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1965 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavardę, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėsti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1965 m. Konkursas skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

Harry O'Haver ir burmistras Ralph Locher tikrina sąrašus pagal kuriuos bus pravestas gyventojų surašymas Clevelande. Tai bus bandymas naujos sistemos ir burmistras R. Locher pareiškė viltį, kad visų Clevelando gyventojų rūpestingumo dėka bus tinkamai panaudota proga visam kraštui parodant pavyzdį, kartu ir savam miestui sutelkiant faktus, naudingus šviesesnei atečiai.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVOS DOVANŲ PASKIRSTYMO LAIMĖTOJAI

Kenst. Rūkas, Elmwood, Conn. — laimėjo savaitę atostogų p. Lanių vasarvietėje.

Vytautas Mažeika, Chicago — dail. K. Žoromskio paveikslą. A. Elijošius — dail. Ant. Tamošaičio paveikslą, o Juozas Andrašius — Chicago — dail. A. Tamošaitienės paveikslą.

Metinės Dirvos prenumeratas laimėjo inž. Eug. Bartkus, Beverly Shores ir E. Unger, Clevelande.

Rašyt. A. Barono knygą Užgesęs Sniegas laimėjo: J. Vinciūnas, Chicago, Alg. Saulis, Chicago ir P. Dabrila, Clevelande.

Laisvės Kovų Dainas — Valerijonas Vitkus — Rochester, V. E. Gruodis — Weston, Kanada ir P. Steikūnas, East Chicago.

Rašyt. Vinco Ramono knygą Dail. Rauba laimėjo: Ant. Petrauskas, Detroit, K. Matulis, Chicago ir K. S. Karpus, Clevelande.

Rašyt. R. Spalio Alma Mater laimėjo: J. Činkus, Cicerio, VI. Janušauskas, Montrealis ir A. Balsys, Kensington, Ind.

Rašyt. Alės Rūtos Dirvos premijuotą romaną Kelias į Kairę laimėjo: B. Paplėnienė, Chicago, Pr. Narvydas, Brooklyne ir Vyt. Abraitis, Fords, N. J.

B. Armonienės — A. Nasvyčio knygą Palik Ašaras Naskvoje laimėjo: Juozas Krygeris, Clevelande, J. Naras, Philadelphia ir Vyt. Girnius, Chicago. Viso — 24 laimėjimai.

• Chicagoje ruošiamoje gėlių parodoje, kuri įvyks kovo 20-28 d. McCormick Place, bus įrengti ir tautybų skyriai, kuriais rūpinasi Chicagoje reziduoją sveitimų valstybių konsulatai. Iš atsiųstų pranešimų matosi, kad lietuviškuoju parodos skyrium rūpinasi ir Lietuvos konsulatą.

Be to, parodos metu specialiai ruošiamas skaučių diena, kurioje pasirodys ir lietuvių skautės.

• Dirvos novelės konkursui yra atsiųsta Jeronimo

Rūžgos ir Albino Privainio slapyvardžiais pasirašytos novelės.

Novelės konkurso medžiagai pristatyti terminas baigiasi kovo 31 d.

• Plk. Pranas Saladžius, gyvenęs Rochestery, po rimtos operacijos, praleidęs ištisą vasario mėnesį ligoninėje, grįžo į namus.

STUTTGARTO LIETUVIAI VIAI MINĖJO VASARIO 16-JĄ

Stutgarto LB apylinkė Vasario 16-sios minėjimą surengė vasario 28 d. Tą dieną buvo katalikams pamaldos, kurias laikė kun. K. Senkus. Vėliau įvyko minėjimas — jį atitinkamu žodžiu atidarė apylinkės valdybos pirmininkas Aleksas Šukys. Trumpas, bet turiningas kalbas pasakė trys kviestiniai kalbėtojai: Maž. Lietuvos Tarybos pirmininkas Erdmonas Simonaitis, Vasario 16 Giminijos mokytojas Stp. Vykinas ir Vokietijos Krašto Tarybos narys J. Stankaitis. Visi pranešimai buvo neilgi bei kondensuoti. Dar sekė ir kun. K. Senkaus parengta meno dalis su jaunimo atliktomis dainomis bei deklamacijomis. Po minėjimo sekė pobūvis, jame dalyvavo patys ryškieji Stutgarto lietuvių veikėjai.

• Gen. Vincas Vitkauskas šiomis dienomis mirė okupuojamoje Lietuvoje. Tai generolas, 1940 metais anot komunist. Vilnius, pasukęs "su liaudimi prieš išdavikišką fašistinę buržuazinę kariuomenės viršūnę" ir... "išrinktas seimo įgaliotinių komisijon, kuri vyko Maskvon pareikšti lietuvių tautos norą įsijungti į TSRS sudėtį."

I sudarytą laidotuvėms komisiją įėjo Petronis, Karvelis, Šerys, Skrudnevas, Umbrasas ir Urbšas.

PRADEDAMI STATYTI VYSK. MATULAIČIO NAMAI PUTNAME

Daugelis vyresniojo amžiaus ar šiaip negalavimų spaudžiami dairo, kad kada nors galėtų atsirasti na-

muose, kuriuose būtų aprūpinami, globojami, gydomi ir galėtų džiaugtis lietuviškąja aplinka. Tokiems reikalui ir norima greičiau statyti Vysk. Matulaičio vardo namus Putname. Praėjus keleriems pasiruošimo metams, dabar jau ryžtamasi statybos darbus pradėti. Balandžio 25 d., per Atvelykį, Putname ir bus tu namų statybos darbų pradžia — žemės prakasimo apeigos, į kurias kviečiami visi lietuviai, kongregacijos rėmėjai ir namų statybos fondo aukotojai.

Balandžio 25 d. — konkreti didelio užsimojimo pradžia, kuria vėta pasidžiaugti visiems, kuriems tai tikrai rūpi. A. S.

BOSTON

MATYSIME "BRANDOS ATESTATĄ"

Po ilgesnės pertraukos Bostono dramos sambūris ir su papildytomis jėgomis vėl pasirodys scenoje. Kovo 28 d. Lietuvių piliečių d-jos didžiojo salėje, So. Bostone, matysime Fodora "Brandos atestatą". Šis veikalas su pasisekimu buvo vaidintas Lietuvos teatrose.

VASYLIŲ KONCERTAS

Izidorius Vasyliūno smuiko koncertas įvyks balandžio 30 d. Jordan salėje. Pianu palydės sūnus Vytenis Vasyliūnas.

SESELIŲ BICIULIŲ PIETUS

Jėzaus Nukryžiuotojo seselių rėmėjai rengia specialius pietus, kurių auka eis senelių namų statybai

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

Verdi

REQUIEM

IR

Markaičio

VILNIAUS VARPAI

Su Chicago Simfoninio Orkestru

Lietuvos partizanų ir visų žuvusiųjų už Tėvynės laisvę
per 25 Lietuvos okupacijos metus

P A G E R B I M A S

1965 m. birželio 13 d., 3:00 val. p. p.

McCORMICK PLACE THEATRE,
23rd & South Lake Shore Drive

Chicagoje bilietai gaunami: MARGINIUOSE, 2511 West 69th Street.

Atidaryta: kiekvieną dieną nuo 9-6 val. vak., pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9-8 val. vak., sekmadieniais nuo 10-1 val. popiet.

Bilietai kainos — 7, 6, 5, 4, 3 dol.

(Nupirkti bilietai negrąžinami)

Ten gaunami ir autobusų bilietai.

Iš kitur bilietai užsakomi paštu, siunčiant kartu čekį ir su adresuotą voką su pašto ženklu, šiuo adresu:

LITHUANIAN OPERA OF CHICAGO

6910 South Fairfield Ave., Chicago, Illinois 60629

Prašome panaudoti šią atkarpą

Sluocniu \$.....	čekį už	bil. po \$.....	už bilietą.
Vardas ir Pavardė			
Gatvė	Miestas	Valstybė	Zip

Visus kviečia dalyvauti

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

Brocktone. Šių specialių pietų auka yra 100 dolerių.

Pietus įvyks seselių motiniškame name Brocktone, kovo 28 d. Bilietus galima įsigyti pas seseles, parapijose ir pas adv. Anthony Young-Jankauską ir dr. Anthony Kapochy.

GRINKEVIČIUI PADĖJO KENNEDY

Petronelės Grinkevičienės rūpesčiui atsikviesti vyrą iš Lietuvos padėjo senatorius Edward M. Kennedy. Senatorius savo laiške rašė, kad jis džiaugiasi galėjęs padėti.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

DETROIT

• Inž. Adolfas Damušis kalbėjo Lietuviškų Melodijų radijo valandos metu LITUANUS žurnalo vajuos tema. Lituanus vajuos vyks visą kovo mėnesį. Vajuos vedėjai ketina aplankyti lietuvių namus renkant aukas Lituanus žurnalo išleidimui. Aukos prašoma siųsti Lituanus Remti Komitetui, 21100 Fairview Drive, Dearborn Heights, Michigan 48127.

• Lietuviai Veteranai baigia rinkti žuvusių karių vardus, kurie bus įrašyti bronzinėje lentoje ir bus pakabinta lietuvių veteranų salėje. Vardai turi būti suteikti ne vėliau šio šeštadienio, kovo 13 d., po to bus pervėlu. Prašoma vardus pranešti telefonu BRoadway 3-2224 iki šio šeštadienio.

• Detroito Lietuviai Vyčiai, veikia prie Šv. Antano Šv. Petro ir Dievo Apvaizdos parapijų, gražiai paminėjo Šv. Kazimiero šventę.

• Anelė Skarulienė, gyvenanti Ohio gatvėje, susilaukė liūdną žinią, kad okupuotoje Lietuvoje mirė motina Marijona Bernotienė.

• Elzbieta Paurazienė atstovavo lietuvių Michigan Committee on Immigration posėdyje, kuris įvyko Tarpautiniame Institute kovo 2 d.

Korp! NEO-LITHUANIA giliai liūdi netekus savo narės

Dr. Jonės DEVEIKYTĖS-NAVAKIENĖS, kuri mirė Paryžiuje. Jos šeimai ir artimiesiems reiškia nuoširdžią užuojautą

Korp! Neo-Lithuania
Vyriausioji Valdyba

A. + A.

ZINAIDAI BAUBLIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnų agr. JURGI BAUBLI ir šeimą nuoširdžiausiai užjaučiame

D. St. Naikauskai
St. A. Bliūdžiai

plk. ANDRIUI KERBELIUI

mirus, jo sūnų VYTAUTĄ KERBELI ir šeimą nuoširdžiai užjaučia

Birutė ir Gediminas Biskiai
ir E. Ruškienė

CLEVELANDO VAIDILOS TEATRAS

1965 M. KOVO 13 D., ŠEŠTADIENI,

Chicagoje, Jaunimo Centre
STATO

MYKOLO VENCLAUSKO
4-rių veiksmų pasaką

UŽBURTOJI DŪDELĖ

REŽISIERIUS ir DEKORATORIUS PETRAS MAŽELIS

VAIDINA: Balčiūnaitė, Bridžiuvienė, Milda ir Rūta Jokūbaitytės, Kazėnienė, Nijolė ir Viktorė Lenkauskaitės, Mariūnaitė, Marcinkevičiūtė, Žilionytė, Ignas ir Vytenis Gataučiai, Matulevičius, Melsbakas, Maželis, Peckus, Puškorius, Rukšėnas, Stempuzis, Zorska.

Šokių choreografija ir kostiumų eskizai

Pradžia 7:30 val. vak.

PETRO MAŽELIO

Apšvietimas — ZENONO DUČMANO

Bilietai gaunami Marginiuose telefonu: PR 8-4585.

G l o b o j a Chicago Scenos Darbuotojų Sąjunga.